Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta

Šerbeđija, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2015

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet u Rijeci**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:186:735884

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-28**

Image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository

zir.nsk.hr

UNIRI DIGITALNA KNJIŽNICA

Image not found or type unknown

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FILOZOFSKI FAKULTET

Petra Šerbedija

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2015.

SVEUČILIŠTE U RIJECI

FILOZOFSKI FAKULTET

Odsjek za kroatistiku

Petra Šerbedija

Matični broj:

19592

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: dr. sc. Silvana Vranić, red. prof.

Rijeka, 3. rujna 2015.

Mojim roditeljima − bez kojih ovo ne bi bilo ostvareno,

te svim ostalima koji su mi bili velika podrška tijekom studija.

Sadržaj

1. Uvod 5
2. Cilj rada, metodologija 6
3. Kajkavsko narječje 8
   3.1. Karta kajkavskoga narječja 10
4. Podravski dijalekt 11
   4.1. Prostiranje 11
   4.2. Karta podravskoga dijalekta 12
   4.3. Podjela podravskoga dijalekta 13
      4.3.1. Govor Podravskih Sesveta 14
      4.3.2. Fonologija 15
      4.3.3. Morfologija 17
5. Tvorba imenica s teorijskoga gledišta 18
   5.1. Umanjenice 19
   5.2. Tvorbena analiza umanjenica 20
      5.2.1. Umanjenice od imenica muškoga roda 21
      5.2.2. Umanjenice od imenica ženskoga roda 25
      5.2.3. Umanjenice od imenica srednjega roda 30
6. Rječnik 32
   6.1. Uvodne napomene 33
   6.2. Popis odrednica 34
7. Zaključak 47
8. Sažetak 49
9. Ključne riječi 49
10. Popis literature 51
11. Prilozi 53
   11.1. Ogled govora Podravskih Sesveta 53

1. Uvod

Jezičnome bogatstvu hrvatskoga jezika pridonose njegova tri narječja – štokavsko, čakavsko i kajkavsko. Svako od navedenih narječja u sebi sadrži niz specifičnih značajki koje ga razlikuju od druga dva, kao i niz podudarnih osobitosti u dvama ili trima narječjima. U svakom narječju postoji mnoštvo manjih podsustava, odnosno dijalekata koji se međusobno razlikuju.

Hijerarhijski najviši rang razlikovnosti su alijeteti. Njima se narječje identificira kao jezični sustav sa svojim povijesno-jezičnim, geografskim ili socijalnim identitetom. Alijetete možemo definirati kao razlikovnost najvišega ranga prema kojemu se određeni podsustav razlikuje od ostala dva podsustava. Oni određuju jezičnu individualnost jednoga od podsustava unutar hrvatskoga jezika. Upitno-odnosne zamjenice *što*, *ča* i *kaj* najprepoznatljivi su primjer tih jezičnih značajki. Jezične činjenice nižega razlikovnoga ranga nazivamo alteritetima i oni su svojstveni određenim dijalektima ili njihovim dijelovima. Upravo su oni ti koji govore o povezanostima među sustavima hrvatskoga jezika. Osim alijeteta i alteriteta postoje i arealne značajke koje obilježavaju konkretne sustave u određenome arealu. Najmanju snagu dokazivanja pripadnosti imaju lokalne značajke koje su svojstvene samo na jednome području, a to su obilježja skupine govora ili jednoga konkretnoga idioma.

Na temelju izdvojenih jezičnih značajki, odnosno njihovom analizom, u dijalektologiji se potvrđuje pripadnost pojedinoga govora određenomu narječju i njegovim podjedinicama.

2. Cilj rada, metodologija

Cilj je rada pod nazivom *Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta* utvrditi način tvorbe umanjenica u mjesnome govoru Podravskih Sesveta koji pripada podravskome dijalektu kajkavskoga narječja[1]. Izdvojenim primjerima prikazat će se tvorba umanjenica od imenica svih triju rodova. Osim utvrđivanja načina tvorbe bit će promatrane i glasovne promjene do kojih dolazi pri tvorbi umanjenica. Bez obzira na to što je naglasak na utvrđivanju načina tvorbe umanjenica, važno će biti istražiti fonološka i morfološka obilježja mjesnoga govora radi vjerodostojnije potvrde pripadnosti podravskome dijalektu. Nakon tvorbene analize i utvrđivanja tvorbenoga načina pristupit će se leksikografskoj izradi rječnika umanjenica.

Mjesni je govor Podravskih Sesveta do sada dijalektološki istražen i opisan u okviru križevačko-podravskih kajkavskih govora s naglaskom isključivo na frazeološkoj građi. Terenskim se istraživanjem te opisivanjem jezičnih značajki sesvetskoga govora bavila Jela Maresić, a dobivene je rezultate i zapažanja objavila u koautorstvu s Mirom Menac-Mihalić u knjizi *Frazeologija križevačko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima* u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Terenskim je istraživanjem, koje je provedeno u svrhu pisanja ovoga rada, prikupljena građa, a dobiveni su podatci iskorišteni u opisu fonoloških i morfoloških obilježja mjesnoga govora te načina tvorbe umanjenica. Istraživanje je provedeno metodom usmjerenoga ispitivanja, koje je zabilježeno snimanjem zvučnoga zapisa. Ispitanik je Ivan Šerbedija (r. 1964.), stanovnik Podravskih Sesveta, gdje je rođen i živi sa svojom obitelji. Nakon istraživanja provedena na

[1] Na temelju podataka koji su prikupljeni terenskim istraživanjem, istražene su alijetetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu te je analizom tih podataka utvrđena pripadnost govora Podravskih Sesveta kajkavskome narječju i njegovu podravskom dijalektu (Šerbedija, 2013).

terenu i snimanja zvučnoga zapisa, isti je transkribiran, a potom korišten za ekscerpiranje podataka te utvrđivanje načina tvorbe umanjenica.

Na početku rada ukratko je dan prikaz kajkavskoga narječja, opisane su njegove značajke i posebitosti u odnosu na ostala dva narječja. Nakon kajkavskoga narječja, kao polazišta u proučavanja, pristupa se jednomu njegovu podsustavu, točnije podravskome dijalektu. Opisano je njegovo prostiranje unutar kajkavskoga narječja radi boljega percipiranja. Da bismo došli do mjesnoga govora Podravskih Sesveta – koji je u središtu ovoga istraživanja, potrebno je bilo objasniti podjelu dijalekta na manje podsustave.

Središnji dio rada odnosi se na mjesni govor Podravskih Sesveta unutar kojeg su na makroplanu opisane fonologija i morfologija. Rad se podrobnije bavi tvorbom riječi, odnosno umanjenica. Detaljno je prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova, a dobiveni se rezultati provedena istraživanja donose u zaključku.

Posljednja cjelina koja se izdvaja u ovome radu je rječnik umanjenica u kojemu je dan abecedni prikaz leksikografski obrađenih umanjenica koje su zabilježene u mjesnome govoru Podravskih Sesveta.

3. Kajkavsko narječje

O kajkavskome je narječju prvi pisao Lukjanenko koji je 1905. godine svoja zapažanja objavio u sintetskom djelu pod nazivom *Kajkavsko narječje*, koje se smatra prvom monografijom o kajkavštini. Stjepan Ivšić objavljuje *Jezik Hrvata kajkavaca* 1936. godine za koji Mijo Lončarić (1996) tvrdi da je „polazište u proučavanju kajkavskih govora". Nadalje, o kajkavštini, odnosno njenome podrijetlu, pisao je i Zvonimir Junković, koji je svoje teze objavio u djelu *Jezik Antuna Vramca i podrijetlo kajkavskoga dijalekta*. Junković u ovome djelu odbacuje Ramovševu tezu o kajkavštini kao dijelu slovenskoga jezika te daje kritiku svih dosadašnjih teorija. Velik doprinos u podjeli kajkavskoga narječja dao je Dalibor Brozović koji se pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata oslanjao na ranije podjele, onu Aleksandra Belića koji je kajkavštinu podijelio prema refleksima psl. **tj* i **dj* te Ivšićevu podjelu prema razvoju akcentuacije. Brozović je kombinirajući navedena dva kriterija (Belićev konsonantski i Ivšićev akcenatski) kajkavsko narječje klasificirao u šest dijalekata: *zagorsko-međimurski, turopoljsko-posavski, križevačko-podravski, prigorski, donjosutlanski* (kajkavizirani dijalekt doseljenih čakavaca) te *goranski* (usp. Lončarić, Celinić, 2010: 84).

Pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata uzimaju se u obzir akcenatske značajke, koje su ujedno i najvažnije. Najveći doprinos proučavanju kajkavske akcentuacije svojim istraživanjima dao je Ivšić. Istraživanjem je došao do zaključka kako postoji osnovna kajkavska akcentuacija, koju obilježavaju metatonijski novi akcenti – akut i cirkumfleks u određenim gramatičkim i tvorbenim kategorijama. Uzimajući u obzir akcentuaciju, ali i sudbinu metatonijskoga cirkumfleksa, Ivšić je kajkavske govore kategorizirao na konzervativne i revolucionarne. Konzervativni govori bili bi oni koji čuvaju

staro mjesto akcenta, ali u njima metatonija[2] nije obavezna. Tim bi govorima pripadali: *zagorsko-međimurski govori* – koji imaju sačuvan metatonijski akcent i zadržani kratkosilazni akcent te akut na finalnome slogu i *donjosutlanski govori* – koji generalno nemaju metatonijski akcent, ali čuvaju završni kratkosilazni akcent te akut. Revolucionarne govore obilježava i metatonija i metataksa[3]. U te se govore ubrajaju *turopoljsko-posavski govori* – koji provode metataksu metatonijskoga akcenta te zadržavaju kratkosilazni akcent i akut na kraju riječi i *križevačko-podravski govori* – koji su najrevolucionarniji. Ti govori imaju uzlazni akcent, metatonijski akut i metataksu kratkosilaznoga akcenta te fiksirano mjesto siline na predzadnjoj mori i iz tog razloga nema duljina (usp. Lončarić, 1985: 289).

Kajkavski su govori prepoznatljivi po svojoj *umekšanosti* koja se očituje u akcentuaciji. Kajkavska se akcentuacija u mnogome razlikuje od one preostalih dvaju narječja, štokavskoga i čakavskoga, a Ivšić je objasnio zašto je tome tako. „Kajkavska je artikulacija neakcentovanih vokala obično mnogo labavija od štokavske, jer se silina koncentrira na akcentovanom vokalu. Zbog toga neakcentovani vokali postaju skloni za različite redukcije, a akcentovani, ako su iskonski i kratki, često se manje ili više produlje, pa već po tome kajkavski govor izlazi nešto malo mlitaviji od štokavskoga“ (1996: 49). Osnovna je kajkavska akcentuacija po svom inventaru troakcenatska i sastoji se od tri naglaska s nenaglašenom duljinom u slogovima ispred naglaska. Govorimo o jednom kratkom naglasku i dvama dugim. Prema Ivšiću (1996) se naglasci

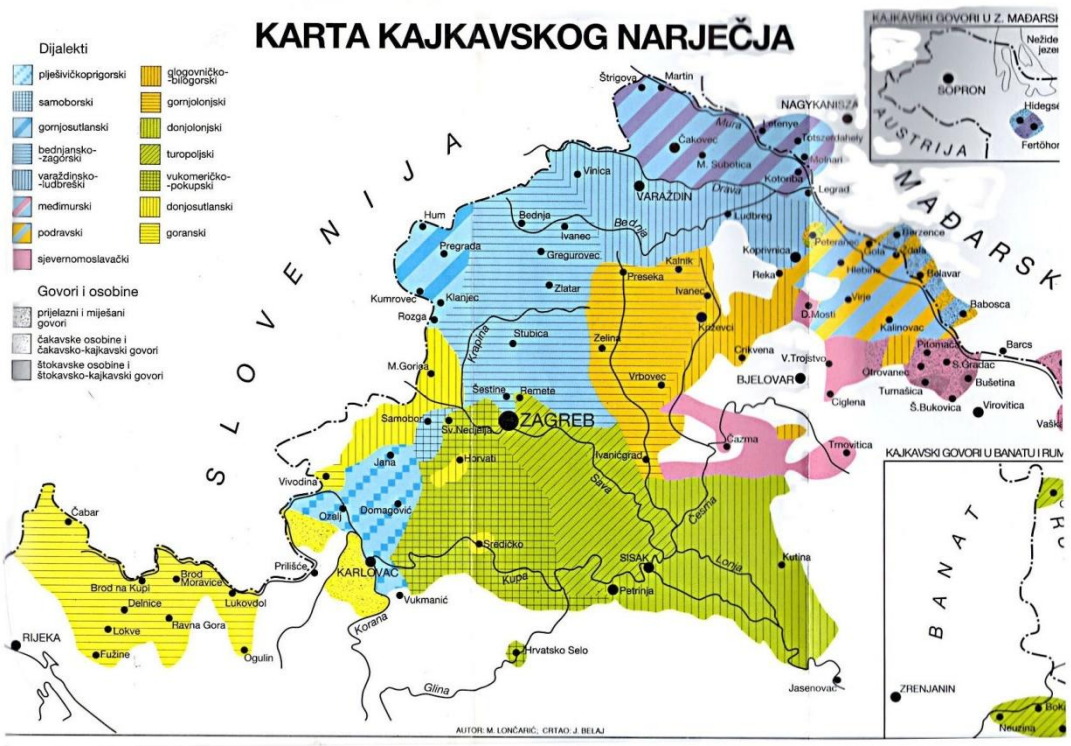
[2] Metatonija je promjena naglaska na istome mjestu. Pri unakrsnoj metatoniji stariji kajkavski akcent ˆ na svim slogovima osim posljednjega prelazi u ˜ i obrnuto , stariji akcenat ˜ na svim slogovima prelazi u ˆ npr . mêso > měso i vȇže > vêže (usp. Ivšić, 1996: 59).

[3] Metataksa je promjena gdje dolazi do pomaka naglasnoga mjesta. Može se vršiti u dva pravca: prema početku riječi ili prema svršetku riječi. Ako se vrši prema početku riječi tada je progresivna, a ako se pak vrši prema svršetku tada je regresivna npr. pösekel < posêkel: posȅkli i jägoda > jagȍda (usp. isto).

bilježe na sljedeći način: ˘ (kratki), ˆ (dugosilazni, cirkumfleks), ˜ (dugouzlazni, akut).

3.1. Karta kajkavskoga narječja

Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas: ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini*, Zrinski, Čakovec.

4. Podravski dijalekt

Podravski je dijalekt u okviru frazeoloških istraživanja križevačko-podravskih govora opisan 2008. godine u knjizi Jele Maresić i Mire Menac-Mihalić *Frazeologija križevačko-podravskih govora s rječnicima*.

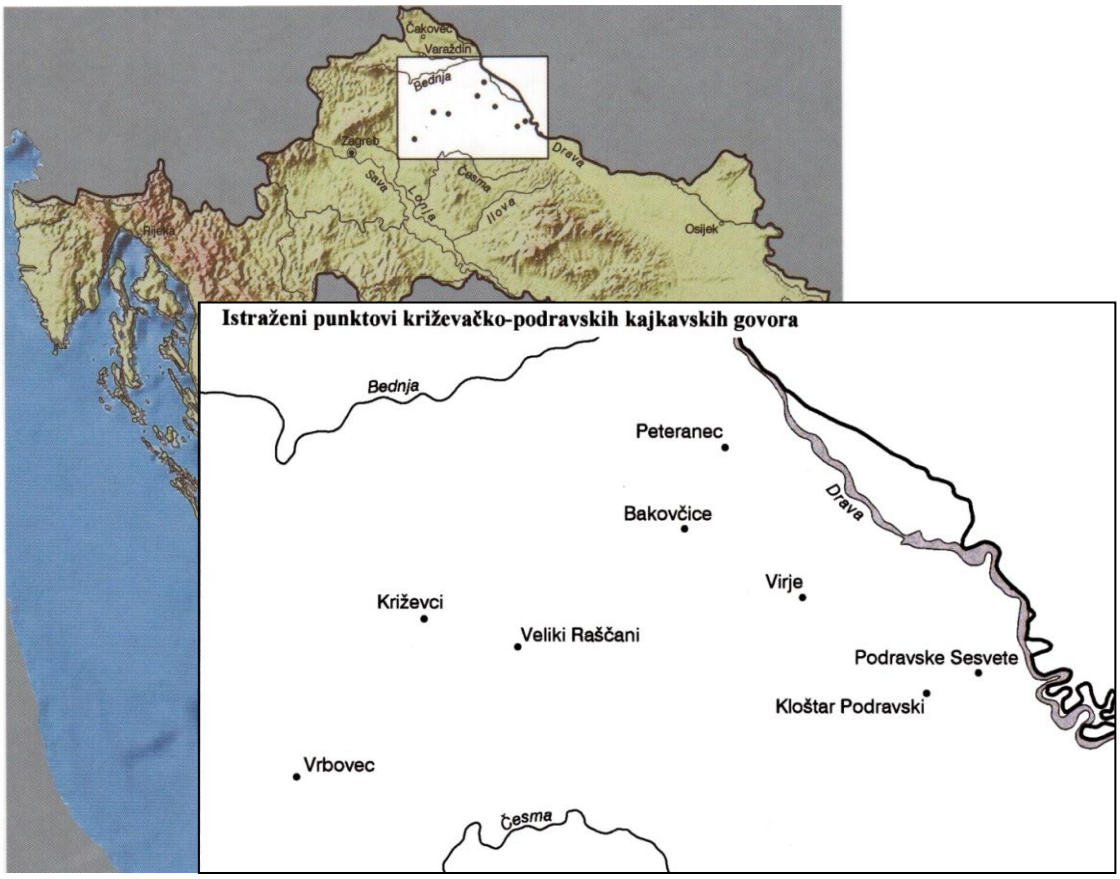
4.1. Prostiranje

Podravski kajkavski dijalekt ima rubni položaj unutar kajkavskoga narječja i tome je tako iz više razloga. Prvi se razlog odnosi na geografski položaj, odnosno njegovo prostiranje. Dijalekt je, naime, smješten na sjeveroistoku kajkavskoga područja. Punktovi koji se nalaze istočno od Koprivnice, a pripadaju tom dijalektu su: Botovo, Drnje, Sigetec, Koprivnički Bregi, Novigrad Podravski, Miholjanec, Rakitnica, Hampovica, Šemovci, Sveta Ana, Mičetinac, Đurđevac, Kalinovac, Ferdinandovac, Podravske Sesvete te ostala manja mjesta. Na sjeveru se dijalekt prostire uz rijeku Dravu i pripadaju mu svi govori prekodravlja, gdje se izdvajaju veća mjesta: Gola, Novačka, Gotalovo i Repaš. Nadalje, podravski dijalekt graniči s mađarskom granicom, ali ne završava na njoj već je prelazi. U susjednoj se Mađarskoj nalazi nekoliko mjesta u kojima se govori podravskim govorom, a to su: Brežnica, Belovar, Vizvar, Rasinja, Boljevo, Baboča, Lukovišće i ostala mjesta. Jedan je od razloga širenja podravskih govora na mađarski prostor, možemo pretpostaviti, vrijeme turskih napada i bježanje naroda koji je svoj identitet – jezik odnio sa sobom, a svakodnevnom ga komunikacijom održao do današnjih dana. Drugi razlog rubnosti položaja su govori koji pripadaju novijim migracijama i samim time miješanim govorima, a nalaze se u okolici Staroga Gradca. Pitomača i uža okolica pripadaju sjevernomoslavačkom, a Kloštar Podravski i uža okolica glogovničko-bilogorskom dijalektu.

Iz navedenoga je vidljivo da se podravski dijalekt prostire na nekompaktnom prostoru na kojem je teško očuvati svojstvenost. Njegova je specifičnost to što na sjeveru graniči s drugim jezikom – mađarskim, a na jugu sa štokavskim narječjem na potezu od Virovitice do Bjelovara. Nekompaktnosti pridonosi i činjenica da se u okolici Koprivnice nalaze dva štokavska otoka.

4.2. Karta podravskoga dijalekta

Maresić, Jela i Menac-Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija koprivničko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.

4.3. Podjela podravskoga dijalekta

Iz prethodno opisanoga poglavlja razvidno je kako su podravski kajkavski govori sjedinili područje koje ni u kome pogledu nije kompaktno. Naime, ti su govori raširenі i dotiču prostore na kojima se miješaju s drugim govorima, što je jeziku, odnosno govoru kao živoj supstanci vrlo svojstveno.

Podravski se govori mogu izdvojiti u „zasebnu dijalekatsku skupinu prema svojem specifičnom naglasnom sustavu s naglaskom ograničenim na posljednja dva sloga riječi“ (Crnić, 2009: 181). U pravilu je naglasak uvijek na pretposljednjem slogu, ako je posljednji kratak (*vilȉca, kobasȉca, paprȉka*). Međutim ako je posljednji slog dug, tada zadržava mjesto naglaska (*N vẹdrȉca, I vẹdricôm*).

Maresić i Menac-Mihalić (2008) podravski dijalekt dijele u dvije osnovne skupine prema genetskom razvoju reflekasa **ǫ* i **ǫ̯l.*

1) Prvu skupinu koju karakterizira vokal *o* na mjestu dvaju starih reflekasa u mjestima Drnje, Sigetec, Koprivnički Bregi, Molve, Virje, Miholjanec, Hampovica, Šemovci, Rakitnica, Đurđevac, ali i dvojak refleks, odnosno *o / u* na mjestu **ǫ* i **ǫ̯l* i to u mjestu Novigrad Podravski.
2) Druga su skupina govori koje karakterizira vokal *u* na mjestu **ǫ* i **ǫ̯l* i u tu skupinu pripadaju govori Kalinovca, Ferdinandovca te Podravskih Sesveta, no u tim se govorima kod glagola također čuva i stariji refleks *o* (Podravske Sesvete*: budö döšli kmẹ̑ni*).

Po morfološkim je kriterijima Maresić (2011) govore podravskoga dijalekta razvrstala također u dvije skupine:

1) zapadna skupina koja se dijeli na dvije podskupine prema nastavcima za G mn. im. ž. r.

a) u G. mn. im. ž. r. je nastavak *–o / –ẹ* i ti su nastavci svojstveni govorima Virja, Molva, Hampovice, Rakitnice, Gotalova i Gole.
b) u G. mn. im. ž. r. je nastavak *–o / –i* zabilježen u govorima Drnja, Botova, Brega, Đurđevca.

2) istočna grupa govora, u koje spadaju mjesta: Kalinovac, Ferdinandovac, Novigrad Podravski i Podravske Sesvete u G. mn. im. ž. r. ostvaruju nastavak *–o /– i.*

Kao obilježje svih govora može se izdvojiti I. jd. ž. r. koji ima nastavak *–om* (Podravske Sesvete: *rụkicôm, žličȋčkom, iglȋčkom, ižôm*) „što je važan kriterij pri određivanju pripadnosti govora istome dijalektu“ (Maresić, 2011: 453).

4.3.1. Govor Podravskih Sesveta

Analizom podataka prikupljenih za terenska istraživanja utvrđeno je da govor Podravskih Sesveta pripada kajkavskome narječju. Istražene su alijetetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu. Podravske Sesvete smještene su u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, na krajnjem istoku Koprivničko-križevačke županije. Mjesto broji približno 2 000 stanovnika. Ako dijalektno promatramo položaj mjesta, Podravske Sesvete nalaze se na samome istočnom rubu kajkavskoga narječja. Posljednje istočno mjesto koje u potpunosti pripada kajkavskim govorima je Pitomača[4] oko koje su karakteristični miješani kajkavsko-štokavski govori.

[4] Neposredno u blizini Podravskih Sesveta su štokavski govori, stoga je normalno očekivati sociolingvistički utjecaj. Pitomača je od Podravskih Sesveta udaljena svega 8 kilometara.

Samo je prostiranje i rubni položaj toga mjesnog govora unutar podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja uvjetovalo da se u njemu pronalaze mnoge inovacije u odnosu na ostale govore toga dijalekta. Inovacije se mogu uočiti na svim jezičnim razinama.

4.3.2. Fonologija

Naglasni sustav govora Podravskih Sesveta, ali i svih ostalih govora podravskoga dijalekta, vrlo je specifičan. U govoru su ograničenje naglaska na posljednja dva sloga riječi, „a to ih izdvaja u posebnu grupu kojoj se može dati status dijalekta“ (Maresić, 2008: 13) i ukidaju se intonacijske fonološke opreke. Zbog ta dva obilježja „podravski se dijalekt izdvaja iz cijelog kajkavskog narječja, hrvatskog, ali i drugih slovenskih jezika“ (Maresić, 2011: 453).

U ogledu govora Podravskih Sesveta[5] ovjereni su primjeri u kojima se javlja dvostruki akcent: *gäzdarîce, pöculîce, pöculîšča.*

Iz ogleda govora potvrđuje se da vokalizam govora Podravskih Sesveta ima šest fonemskih jedinica, koje se realiziraju u dugim i kratkim te naglašenim i nenaglašenim pozicijama:

i ɯ

ę o

ę a.

[5] Riječ je o ogledu govora koji je snimljen za potrebe završnoga rada, vidi na str. 53.

U sesvetskom govoru samoglasnici */ẹ/* i */ẹ/* u naglašenim i nenaglašenim, dugim i kratkim slogovima imaju približno jednaku fonetsku vrijednost *[ẹ]* i *[ẹ]*. Neznatna je razlika u izgovoru */ẹ/* u kratkome nenaglašenom slogu gdje nije 'otvoreno' kao pod naglaskom, međutim i u tom je položaju potpuno sačuvana njegova fonemska vrijednost (usp. Maresić: 2011: 454). U ogledu govora Podravskih Sesveta ovjerene su takve realizacije (*vrẹ̈mẹnu, vnûtẹr, lustẹrẹ̈kẹ, bân'ẹk, könẹc*).

Refleks jata spada u prvu kajkavsku jednadžbu[6]. U sesvetskom se govoru svaki jat realizirao kao */ẹ/*. Primjeri koji to potvrđuju su sljedeći: *vrệme* 'vrijeme', *dẹ̈ca* 'djeca', *mệsẹc* 'mjesec', *bệli* 'bijelih', *cvệta* 'cvijeta', *čővẹk* 'čovjek', *lệpši* 'ljepši', *nâjlẹpše* 'najljepše', *smẹ̈šno* 'smiješno', *vẹvẹrîcẹ* 'vjeverice', *pệsmẹ* 'pjesme', *svệtili* 'svijetlili', *lệpo* 'lijepo', *svệć̆om* 'svijećom', *žîvẹli* 'živjeli', *dẹ̈love* 'dijelove', *vẹrovâlo* 'vjerovalo', *mệsto* 'mjesto', *vidệti* 'vidjeti', *rẹšâvali* 'rješavali', *dệdẹk* 'djed', *vẹ̈trẹk* 'vjetrić', *rệč̆ica* 'rječica', *strẹl'îca* 'strelica', *zvệzdica* 'zvjezdica', *zdệl'č̆ica* 'zdjelica'.

Da bi prva kajkavska jednadžba bila potpuna, svaki bi se šva trebao također realizirati kao */ẹ/*. U govoru Podravskih Sesveta refleks šva nije dao jedinstveni rezultat, odnosno dolazi do odstupanja. Zabilježeni su primjeri u kojima se prva kajkavska jednadžba provodi dosljedno: *dện* 'dan', *snẹ̈je* 'snahe', ali su zabilježeni i primjeri u kojima se šva ostvaruje kao */ẹ/: könẹc* 'konac', *jệdẹn* 'jedan', *rẹ̈kẹl* 'rekao'.

Prema istraživanjima Jele Maresić (2011) refleks je primarnoga **e* i prednjega nazala **ę* izjednačen (**e* = **ę*). U govoru Podravskih Sesveta i u dugim i u kratkim slogovima rezultat je */ẹ/* (*žẹ̈na*, *jẹ̈zik*, *mệso*), što je potvrđeno i na terenu.

[6] Prva kajkavska jednadžba alijetet je kajkavskoga narječja i prema njoj se starohrvatski jat i poluglas realiziraju kao jedan refleks, zatvoreno e, /ẹ/.

Refleks stražnjega nazala i slogotvornog *ļ* vezani su uz drugu kajkavsku jednadžbu prema kojoj svaki stražnji nazal **ǫ* i slogotvorno **ļ̨* daju *o*. U ogledu govora zabilježeni su sljedeći primjeri: *sǫ* 'su', *oć̈ö* 'žele'. U tim se primjerima druga kajkavska jednadžba provodi, dok u primjeru *büde*, dolazi do odstupanja. Na terenu su zabilježena zabilježeni primjeri: *golûbe, gûska, zub; jabûka, sûncę* koji dokazuju odstupanje od druge kajkavske jednadžbe u refleksu stražnjega nazala i slogotovrnoga *ļ* koji umjesto očekivanoga */o/* daju */u/.*

4.3.3. Morfologija

Budući da se u ovom radu prikazuje tvorba umanjenica koje se tvore od imenica, u nastavku se donosi kratak pregled morfologije imenica svih triju rodova koja je zastupljena u mjesnome govoru Podravskih Sesveta.

Budući da je mjesni govor Podravskih Sesveta rubni govor unutar kajkavskoga narječja, očekivano je da će se u njemu javljati inovacije. Unatoč inovacijama koje se javljaju u govoru možemo reći da je u morfologiji, „u znatnoj mjeri, ostalo nepromijenjeno starije kajkavsko stanje“ (Maresić, 2008: 16).

U deklinaciji imenica muškoga roda javlja se izjednačenje G i A jd. (*Sę̈m donę̈l klûčę̈ca za vrâta käj räspręš*). Vokativ se izjednačio s nominativom u potpunosti (*Šę̂f, dôji sîm*). U D i L jd. se javlja nastavak *–u* (*Smö se mę̂n'ili o graję̈ku käk slâbo rodî ovę̈ godinę̈, Bûš rę̈kęl vnučę̈ku nę̈k dôję*). U I jd. svih triju rodova javlja se nastavak *–om*, bez iznimaka s palatalnim osnovama (*Bûmo ję̈li mę̂so zjäjcom, Pîknol sę̈m se znôžęcom, Sę̈m se polęjäl zjûvicom*). U G mn. se javlja nastavak *–ov* (*Imäm pûno vnučę̈kof, Lępęjof nôžof ję nâšęl*). D, L i I mn. ujednačeni su te se u spomenutim padežima javlja nastavak –ę (*Pę̈m kûmę, Mę̂n'imo se o kûmę, Pę̈m skûmę na Bistrïcu*).

U imenica ženskoga roda u G jd. javlja se nastavak *–ę*, koji je u nekim primjerima naglašen, no to nije pravilo (*guskę̂, čę̂rkę, ižę̂, jûvę, slamę̂, zvę̂zdę*). U D i L jd. ovjeren je nastavak *–i* (D *pę̈m kûmi, sę̂stri, susę̂di;* L *pripovę̂damo o kvôčki, čmę̂li, šâltvici*). U I jd. je naglasak *–om*, koji je uvijek naglašen (*Îšęl ję na päšu zkravicôm, birkicôm, guskicôm*). U G mn. se javlja *–ø* nastavak (*lâš, žę̂n, dlâk*, *kräf*), ali se može javiti i nastavak *–i* (*ambrę̂li, zvę̂zdi*). D, L i I mn. ne čuvaju[7] morfološku razliku te su se ujadnačili na nastavak *–am* (*Îdęm štälu kravâm, Popę̂vam o zvę̂zdam, Pę̂čę̈m rakîju slivâm*).

U N jd. imenica srednjega roda javljaju se dva nastavka. Na nepalatalnim se osnovama javlja nastavak *–o* (*jôko, vûvo, mlę̂ko*), dok se na palatalnim osnovama ostvaruje nastavak *–ę* (*sûncę, grôzdičę, jäjcę*). U G mn. se javlja dvojnost. Može se javiti *–ø* nastavak (*Na slâmi nę bïlo jâjęc*) te nastavak *–a* (*Napûvalo mi ję vûva, Krâva nę dâje nïš mlę̂ka*).

5. Tvorba imenica s teorijskoga gledišta

Tvorba riječi se u lingvistici definira kao jezična disciplina koja proučava nastanak novih riječi na temelju dosadašnjega rječničkog blaga. Ova jezična disciplina ujedno proučava i načine postanka novih riječi, stoga se, kada govorimo o tvorbi imenica u prvome redu misli na način tvorbe. U hrvatskome su se standardnom jeziku mnogi jezikoslovci bavili ovom disciplinom, a

[7] U ogledu se govora očituje posebnost D mn. imenica ženskoga roda s nastavkom *–aj*, što je vidljivo u primjerima: *po sobâj*, *po grupicâj.* U I mn. ž.r. također je potvrđen isti nastavak u sljedećim primjerima: *tę̂maj, spūcâl'kaj, šibîcaj.* Ovi su primjeri zanimljivi s obzirom na to da je nekadašnja morfološka razlika D, L i I mn. imenica ženskoga roda bila *–am, –aj*, *–ami*, odnosno nastavak *–aj* se očitovao u L mn., dok se u mjesnome govoru Podravskih Sesveta javlja u D i I mn.

posebice ističem Stjepana Babića i njegovo djelo *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku* te Eugeniju Barić koja se tvorbom riječi bavila u okviru *Hrvatske gramatike* iz razloga što su njihove teze prihvaćene za potrebe ovoga rada. Kada je riječ o tvorbi imenica u hrvatskome standardnom jeziku tada govorimo o dvama osnovnim načinima tvorbe.[8] Prvi od njih je derivacija, odnosno izvođenje jedne riječi iz druge, a drugi je složena tvorba. Razlika između izvođenja i složene tvorbe je u tome što kod izvođenja nova tvorenica ima jednu tvorbenu osnovu, a kod složene tvorbe govorimo o dvjema ili više složenih osnova.

Tvorbu je imenica do sada u dijalektologiji detaljnije proučavala te o njoj pisala Sanja Vulić (2005). Vulić je, naime, dugi niz godina proučavala govore u dijaspori, točnije gradišćanskohrvatske čakavske govore.

5.1. Umanjenice

Kako se ovaj rad bavi isključivo tvorbom umanjenica u mjesnome govoru Podravskih Sesveta, nužno je krenuti od definicije umanjenica. Umanjenice ili deminutivi, kako se još nazivaju, oblik su imenica kojima se izražava umanjenost. „Umanjenicama se također izriče osjećaj nježnosti i dragosti – hipokorističnost, kao i osjećaj prezira, omalovažavanja – pejorativnosti“ (Barić, 1997: 326).

[8] O načinima tvorbe imenica te njihovim značajkama više u: Barić, 1997: 305-357 te Babić, 1991: 63-351.

5.2. Tvorbena analiza umanjenica

Terenskim su istraživanjem zabilježene umanjenice ovjerene u govoru Podravskih Sesveta koje će u nastavku biti tvorbeno analizirane kako bismo utvrdili kojim su tvorbenim načinom nastale. U tvorbenoj analizi valja razlikovati dvije vrste nastavaka: tvorbeni i obličnі. „Tvorbeni se nastavak od obličnog nastavka razlikuje po tome što obličnі nastavak mijenja oblik iste riječi, a tvorbenim se nastavkom od jedne riječi dobivaju nove“ (Barić, 1997: 294).

Pod tvorbenom se analizom podrazumijeva postupak rastavljanja tvorenice na njene dijelove. Tim postupkom uviđamo tvorbene dijelove te tvorbeni način kojim je tvorenica nastala. U hrvatskome je standardnom jeziku u tvorbi imenica, samim time i umanjenica jer se umanjenice izvode od imenica, sufiksalna tvorba najdominantnija. Govor Podravskih Sesveta potvrđuje isto, što proizlazi iz analiziranih primjera. Tvorbeno se značenje umanjenice izražava nastavkom, odnosno sufiksom. Iako se tvorbeno značenje izražava sufiksom, on nema značenje sam po sebi, već značenje dobiva tek u vezi s tvorbenom osnovom. Babić ističe kako sufiks ima stalno mjesto u sastavu riječi, a to je završetak riječi – za što možemo tvrditi da je njegova prepoznatljivost. Nadalje, sufiks nikada ne dolazi kao osnova i nikada se ne koristi u samostalnoj upotrebi te ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, ali može modificirati značenje osnove (1991: 35). Na analiziranim se primjerima može uočiti da se neki sufiksi u tvorbi umanjenica javljaju češće dok se neki javljaju rjeđe. „S obzirom na stupanj tvorbene aktivnosti sufiksi se dijele na *vrlo plodne, slabo plodne* i *neplodne sufikse*“ (Barić, 1997: 294).

5.2.1. Umanjenice od imenica muškoga roda

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda vrlo su plodni sufiksi *–ẹk i –ẹc*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
an̓ʒêlẹk	anđel + ẹk	
bôrẹk	bor + ẹk	
čâjẹk	čaj + ẹk	
dẹ̑dẹk	ded + ẹk	
golu̍bẹk	golub + ẹk	
grajẹ̑k	graj + ẹk	
grôbẹk	grob + ẹk	
gu̍mbẹk	gumb + ẹk	
jâpẹk	jap + ẹk	
jẹzîčẹk	jezik + ẹk	palatalizacija
krôvẹk	krov + ẹk	
kruvẹ̑k	kruv + ẹk	
lîstẹk	list + ẹk	
nôktẹk	nok(e)t + ẹk	gubljenje samoglasnika
nôsẹk	nos + ẹk	
oblôčẹk	oblok + ẹk	palatalizacija
pilimpârẹk	pilimpar + ẹk	
plȍtẹk	plot + ẹk	
pr̄stẹk	prst + ẹk	
slônẹk	slon + ẹk	
vnu̍čẹk	vnuk + ẹk	palatalizacija

vẹ̑trẹk	vet(e)r + ẹk	gubljenje samoglasnika
zȗbẹk	zub + ẹk	
balkônẹc	balkon + ẹc	
dîml'ačẹc	dimljak + ẹc	palatalizacija
kanâlẹc	kanal + ẹc	
klȗčẹc	kluč + ẹc	
kolẹndârẹc	kolendar + ẹc	
krîžẹc	križ + ẹc	
krumpẹ̑rẹc	krumper + ẹc	
nôžẹc	nož + ẹc	
obrisâčẹc	obrisač + ẹc	
papẹ̑rẹc	paper + ẹc	
stȍlčẹc	stol(e)c + ẹc	gubljenje samoglasnika palatalizacija
stol'n'ačẹc	stolnjak + ẹc	palatalizacija
tan'ẹ̑rẹc	tanjer + ẹc	
vankȕšẹc	vankuš + ẹc	
žẹ̑pẹc	žep + ẹc	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda slabo je plodan sufiks *–ić*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
cvẹ̑tić	cvet + ić	

kẹ̑ksič	keks + ič	
lâgvič	lag(e)v + ič	gubljenje samoglasnika
stȍlič	stol + ič	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda zabilježeno je najviše neplodnih sufikasa: *–čẹk,–čẹc, –ẹci, –ičẹk, –ok;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
bombônčẹk	bombon + čẹk	
lončîčẹk	lon(e)c + ičẹk	gubljenje samoglasnika palatalizacija
novčẹ̑ci	novc + ẹci	palatalizacija
rȕpčẹc	rub + čẹc	jednačenje suglasnika po zvučnosti
vražîčẹk	vrag + ičẹk	palatalizacija
zajčôk	zaj(e)c + ok	gubljenje samoglasnika palatalizacija

Umanjenice od imenica muškoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu muškoga spola
   -ek: *anđẹ̑lẹk, dẹ̑dẹk, jâpẹk, vnȕčẹk;*
   -ičẹk: *vražîčẹk;*

2) umanjenice za životinje

-ek: *pilimpârẹk, golübẹk, slônẹk*

-ok: *zajčôk.*

3) umanjenice za biljke

-ek: *bôrẹk, grajệk, lîstẹk;*

-ec: *krumpệrẹc* (plod biljke);

-ič: *cvẹ̈tič.*

4) umanjenice za stvari

-ek: *gümbẹk, krôvẹk, oblôčẹk, plötẹk;*

-ec: *balkônẹc, klûčẹc, kolẹndârẹc, krîžẹc, nôžẹc, obrisâčẹc, stölčẹc, stol'n'äčẹc, tan'ệrẹc, vanküšẹc;*

-ič: *lâgvič, stölič;*

-čec: *dîml'ačẹc, rüpčẹc;*

-ičẹk: *lončîčẹk;*

-ec: *papệrẹc.*

5) umanjenice za za dijelove tijela

-ek: *jẹzîčẹk, nôktẹk, nôsẹk, pr̈stẹk, zûbẹk.*

6) umanjenice za hranu i piće

-ek: *čâjẹk, kruvệk:*

-ič: *kệksič;*

-čẹk: *bombônčẹk.*

5.2.2. Umanjenice od imenica ženskoga roda

Vrlo plodan sufiks u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda je sufiks – *ica;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
ambrę̂lica	ambrel + ica	
banânica	banan + ica	
birkîca	birk + ica	
bu̯vîca	buv + ica	
čę̂rkica	čerk + ica	
čmę̨lîca	čmel + ica	
čokolâdica	čokolad + ica	
dę̨klîca	dekl + ica	
dlakîca	dlak + ica	
gu̯mîca	gum + ica	
gu̯skîca	gusk + ica	
jaknîca	jakn + ica	
jû̯vica	juv + ica	
kapčîca	kapč + ica	
kâvica	kav + ica	
kišîca	kiš + ica	
kn'ižîca	knjig + ica	palatalizacija
kobilîca	kobil + ica	
kvočkîca	kvočk + ica	
kockîca	kock + ica	
kôžica	kož + ica	
kravîca	krav + ica	
krpîca	krp + ica	

kuîn'ica	kuinj + ica	
lôjtrica	lojtr + ica	
loptîca	lopt + ica	
mamîca	mam + ica	
mîcica	mic + ica	
mrẹžîca	mrež + ica	
mẹtl'îca	metlj + ica	
nogîca	nog + ica	
prîčica	prič + ica	
racîca	rac + ica	
ribïca	rib + ica	
rukîca	ruk + ica	
rušk̂îca	rušk + ica	
rẹčica	rek + ica	palatalizacija
salâmica	salam + ica	
slamîca	slam + ica	
slivîca	sliv + ica	
sličîca	slik + ica	palatalizacija
sobîca	sob + ica	
stôl'čica	stoljk + ica	palatalizacija
strẹl'îca	strelj + ica	
šaltvîca	šaltv + ica	
špângica	špang + ica	
taškîca	tašk + ica	
trâvica	trav + ica	
vodîca	vod + ica	
vurîca	vur + ica	
zdẹl'čica	zdeljk + ica	palatalizacija
zvẹzdica	zvezd + ica	
zẹml'îca	zemlj + ica	

žarɯl'îca	žarulj + ica
žęnîca	žen + ica

Slabo plodni sufiksi u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda su sufiksi –*ička* i –*ka*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
dęšč̕îč̕ka	desk + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
flašîč̕ka	flaš + ič̕ka	
glavîč̕ka	glav + ič̕ka	
iglîč̕ka	igl + ič̕ka	
ižîč̕ka	iž + ič̕ka	
jabɯč̕îč̕ka	jabuk + ič̕ka	palatalizacija
jagodîč̕ka	jagod + ič̕ka	
koščîč̕ka	kostk[9] + ič̕ka	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
kęsîč̕ka	kes + ič̕ka	
opravîč̕ka	oprav + ič̕ka	
sɯkn'îč̕ka	suknj + ič̕ka	
žličîč̕ka	žlic + ič̕ka	palatalizacija

[9] Koščica je umanjenica od *kostka*, a ne od *kost* iako se *kost* ustalila u hrvatskome standardnome jeziku. Razloge treba tražiti u jezično – povijesnome kontekstu i razvoju jezika kao živoga sustava. Više o tome u Barić, 1997: 617 – 618.

cipe̯lka	cipel + ka	
kobasîc̆ka	kobasic + ka	palatalizacija
kupîc̆ka	kupic + ka	palatalizacija
ru̯bâc̆ka	rubač + ka	
sandâlka	sandal + ka	
šal'îc̆ka	šaljic + ka	palatalizacija
škatu̯l'ka	škatulj + ka	
vilîc̆ka	vilic + ka	palatalizacija
vu̯lîc̆ka	vulic + ka	palatalizacija

Neplodni su sufiksi u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda sufiksi *–c̆ica, –ic̆ke̯* te *–ke̯*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
granc̆îca	gran + c̆ica	
lac̆îc̆ke̯	lač + ič̆ke̯	
zu̯bâc̆ke̯	zubač + ke̯	

Umanjenice od imenica ženskoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu ženskoga spola

   -ica: *c̆e̯rkica, de̯klîca, mamîca, že̯nîca.* U zabilježenim se primjerima podcrtava i ističe osjećaj nježnosti .

2) umanjenice za životinje

*–**ica**: birkîca, buvîca, čmęlîca, guskîca, kobilîca, kvočkîca, kravîca, mîcica, racîca i ribïca* označavaju mladu životinju.

3) umanjenice za biljke

U hrvatskome je standardnom jeziku „značenjska skupina *imenica za biljke* slabo plodna, jer su nove biljne vrste rijetke, a sve ono što se uzima kao tvorbeni naziv za biljku nastaje na osnovi sličnosti s općom imenicom ili po nekom drugom svojstvu. Te se imenice tvore s nekoliko sufikasa, među kojima je najplodniji sufiks – *ica*“ (Barić, 1997: 316). Jednak je slučaj i u govoru Podravskih Sesveta. u kojem je ***-ica:*** *trâvica* te *banânica, ruškîca i slivîca* koje se odnose na plodove biljke.

-ičk̆a: *jabučîčk̆a* i *jagodîčk̆a,* također umanjenice koje se odnose na plodove biljke.

4) umanjenice za stvari

-ica: *ambrę̂lica, gumîca, jaknîca, kapčîca, kn'ižîca, kockîca, krpîca, lôjtrica, loptîca, mrę̂žîca, mętl'îca, sličîca, stôl'čica, strę̂l'îca, šaltvîca, špângica, taškîca, vurîca, zdę̂l'čica, žarul'îca.* Slabo su plodni sufiksi – *ičk̆a;*

-ka: *dęščîčk̆a, flašîčk̆a, iglîčk̆a, ižîčk̆a, koščîčk̆a, kęsîčk̆a, opravîčk̆a, cipę̂lka, sukn'îčk̆a, žličîčk̆a, kupîčk̆a, rubâčk̆a, rubâčk̆a, sandâlka, šal'îčk̆a, škatûl'ka, vilîčk̆a.*

5) umanjenice za dijelove tijela

-ica: *kôžica, nogîca, rukîca*;

-ičk̆a: glavîčk̆a, koščîčk̆a.

6) umanjenice za hranu i piće

-ica: *čokolâdica, jûvica, kâvica, salâmica, vodîca;*

-ičkа: kobasîčka.

5.2.3. Umanjenice od imenica srednjega roda

U tvorbi umanjenica od imenica srednjega roda nije zabilježen vrlo plodan sufiks, niti slabo plodan sufiks. Zabilježeno je samo nekoliko neplodnih sufikasa: *–cę, –ęšcę, –ičę, –ęcę, –ęko, –eęo, –čęko, –ęca*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
čęrệfcę	čerev + cę	
dętệščę	det + ęščę	
grôzdičę	grozd + ičę	
jajčệcę	jajc + ęcę	palatalizacija
jokệko	jok + ęko	
męsệko	mes + ęko	
mlękệco	mlek + ęco	
sûnčęcę	sunc +ęcę	palatalizacija
vînčęko	vin + čęko	
vrâčęca	vrat + ęca	jotacija
vûvęko	vuv + ęko	

Umanjenice od imenica srednjega roda možemo podijeliti četiri skupine:

1) umanjenice za osobu srednjega roda
   -ešce: dętęšcę.

2) umanjenice za stvari
   -eca: vrâčęca.

3) umanjenice za za dijelove tijela
   -ce: čęrębfcę;
   -eko: jokębko, vûvęko.

4) umanjenice za hranu i piće
   -ičče: grôzdičę;
   -ece: jajčębcę;
   -eko: męsębko;
   -eco: mlękębco;
   -čeko: vînčęko.

Tvorbena analiza istraženih tvorenica potvrđuje kako se umanjenice od imenica svih triju rodova tvore sufiksalnim tvorbenim načinom, odnosno sufiksacijom.

6. Rječnik

6.1. Uvodne napomene

Građa prikupljena na terenu leksikografski je obrađena u rječnik umanjenica te je abecedno navedena. Za natuknicu je uporabljena umanjenica za koju je potvrđeno da se javlja u mjesnome govoru Podravskih Sesveta. Natuknica je određena rodom te je dana kratica da je ona umanjenica (deminutiv). Za umanjenicu je navedeno od koje je imenica te je za imenicu dan ekvivalent na hrvatskome standardnom jeziku s objašnjenjem. Sva su objašnjenja preuzeta s Hrvatskoga jezičnog portala.[10]

Kratice:

m – muški rod

ž – ženski rod

sr – srednji rod

dem. – deminutiv

zb – zbirna imenica

pl. tantum – pluralia tantum

[10] http://hjp.novi-liber.hr/index.php?show=main (27.8.2015.)

6.2. Popis odrednica

ambrẹ̑lica ž, *dem.* od ambrẹ̑la – kišobran; priručni predmet kojim se štiti od kiše (*Dï̈žal sẹ̈m ambrẹ̑licu da mi ju vẹ̈tẹr nẹ odnẹ̑sẹ.*)

anǯẹ̑lẹk m, *dem.* od ânǯẹl – anđeo; duhovno biće, glasnik i službenik Božji koji posreduje između Boga i ljudi, u tradicionalnoj se religioznoj umjetnosti obično prikazuje kao krilato biće s aureolom i odjeveno u dugu bijelu haljinu (*Spï̈ käk mâli anǯẹ̑lẹk.*)

balkônẹc m, *dem.* od balkôn – balkon; izbočena, ograđena platforma na zidovima i pročeljima građevina (*Ï̈di glẹ̈t na balkônẹc.*)

banânica ž, *dem.* od banâna – banana; tropska voćka (*Musa paradisiaca, M. sapientium*) iz porodice *Musaceae (čẹ̈ra sẹ̈m pôjẹl banânicu.*)

birkîca ž, *dem.* od bïrka – ovca; domaća životinja preživač, daje vunu, mlijeko i meso (*Narânil sẹ̈m birkîcẹ.*)

bombônčẹk m, *dem.* od bombôn – bombon; slatkiš koji se otapa u ustima (Vȍlẹl sẹ̈m jẹ̑sti bombônčẹkẹ.)

bôrẹk m, *dem.* od bôr – bor; božićno drvce, jelka (*Nabï̈zo bûmo borẹ̑ka kitï̈li.*)

buvîca ž, *dem.* od bûva – buha; sitan kukac koji se hrani krvlju ljudi i životinja, velik je broj vrsta, pripadaju redu *Syphonapt* rodova (*Onäj cûcẹk jẹ pûn buvîc.*)

cipẹ̑lka ž, *dem.* od cipẹ̑la – cipela; čvrsto obuvalo, obično od kože, koje pokriva stopalo i eventualno gležanj, s tvrdim potplatom; crevlja, postol, postola (*Ï̈maš lẹ̑pẹ cipẹ̑lkẹ.*)

cvẹ̈tič m, *dem.* od cvẹ̑t – cvijet; dio biljke koji sadržava organe za oplodnju i iz kojeg se razvija plod (*Näbral mi jẹ najlẹpšẹ̑ga cvẹ̈tiča na livädi.*)

čâjęk m, *dem.* od čâj – čaj; napitak od cvijeta, listova, korijena ili ploda raznih biljaka (*Prẹfîni mi jẹ čâjẹk od gamilîcẹ.*)

čmęlîca ž, *dem.* od čmęla – pčela; kukac opnokrilac (*Apis mellifica*), uzgaja se radi dobivanja meda, voska, matične mliječi i propolisa (*Lẹ̈p jẹ onäj cȓtani „Čmęlîca Mâja“*)

čokolâdica ž, *dem.* od čokolâda – čokolada; poslastica, ob. u pločicama, dobiva se miješanjem kakaove mase s raznim dodacima uz veću ili manju količinu šećera (*Däl sẹ̈m ti čokolâdicu.*)

čẹrkica ž, *dem.* od čẹrka – kći; žensko dijete prema svojim roditeljima; kćer, kćerka (*Bu̇̈m i̇̈šẹl ščẹrkicom dučän.*)

čẹrệfcẹ sr, *dem.* od čẹrệvo – trbuh; dio trupa između prsnog koša i zdjelice; trbušna šupljina i probavni organi (*Bôgec mâli käk ga boli̇̈ čẹrệfcẹ.*)

dẹklîca ž, *dem.* od dẹklîčka – djevojčica; dijete ženskog spola (*Ẹl bi sẹ štẹ̈la zvâti mojôm dẹklicôm?*)

dẹščîčka ž, *dem.* od dẹska – daska; plosnat i širok dug komad drveta, dobiven piljenjem od trupca (*Zäbil sẹ̈m dẹščîčku na vrâta.*)

dẹtệščẹ sr, *dem.* od dẹtẹ – dijete; sin ili kći prema roditeljima bez obzira na uzrast i dob (*Täk so zmâlẹm dẹtệščom dôšli fcîrkvu.*)

dîml'ačẹc m, *dem.* od dîml'ak – dimnjak; otvor u obliku šupljeg zidanog stupa, cijevi i sl. kroz koji se iz zatvorene prostorije odvodi dim (*Dẹ̈d Mräz se spûšča ni̇̈z dîml'ačẹc.*)

dlakîca ž, *dem.* od dläka – dlaka; rožnata tvorevina što kao nit raste iz kože čovjeka i nekih životinja (*Na rukâm öpčẹ nệmam dlakîc.*)

dệdẹk m, *dem.* od dệd – djed; očev ili majčin otac (prema unuku); deda, dedo, dida (*Ôdaš käk stâri dệdẹk.*)

flašîčka ž, *dem.* od flȁša – boca; staklenka, flaša (*Natôči mi vodę̈ vu tu flašîčku.*)

glavîčka ž, *dem.* od glâva – glava; okrugli dio plodova (npr. luka, zelja, kupusa) (*Bîl sę̈m vu vȓtu i nâbral sę̈m trï̈ glavîčke lu̇̈ka.*)

golu̇̈bęk m, *dem.* od gȍlu̇b – golub; ptica (*Columba*) iz porodice *Columbidae* (*Vîdęl sę̈m lę̂poga golubę̂ka.*)

grajęk m, *dem.* od grâ - grah; jednogodišnja biljka (*Phaseolus vulgaris*) iz porodice leptirnjača (*Papilionaceae*), jajolika zrnata ploda u ovojnici (mahuni), važna namirnica u našim krajevima; bažul, bažulj, fažol, fažolet, fižol, pasulj (*Zu̇̈tra bûmo kuväli grajęka.*)

grančîca ž, *dem.* od grâna – grana; dio stabla koji raste iz debla (*Puval ję vętęr pä̈k so sę grančîcę vîjalę.*)

grôbęk m, *dem.* od grôb – grob; jama u koju se polažu posmrtni ostaci pokojnika (*Ïšęl sę̈m počistîti grobę̂ka.*)

grôzdičę sr zb, *dem.* od grôzdje – grožđe; opći naziv za razne sorte vinove loze (*Bûmo imâli kolâča zgrôzdičom.*)

gu̇̈mbęk m, *dem.* od gûmb – dugme; pločica (ob. okrugla) koja prolazi kroz rupicu (tkanine, kože i sl.) i zakapča; botun, gumb, puce (*Dôdaj mi onôga gumbę̈ka stôlkę.*)

gumîca ž, *dem.* od gûma – guma; čvrsta elastična tvar dobivena vulkanizacijom prirodnih i sintetskih kaučuka; gumija (*Ïmaš lę̂pu gumï̈cu za kï̈ku.)*

guskîca ž, *dem.* od gûska – guska; ptica plivačica (*Anser*) (*Nâšęl sę̈m na dvôru mâlu guskîcu.*)

iglîčka ž, *dem.* od ïgla – igla; zaoštrena šipčica s ušicom, ob. od metala, služi za šivanje; jagla (*Šîval sę̈m zmâlom iglîčkom.*)

ižîčka ž, *dem.* od îža – kuća; zgrada koja ima zidove i krov i služi za stanovanje (*Ẹl si vïdla käk oni täm imäjo bogẹčku ižîčku?*)

jabučîčka ž, *dem.* od jabûka – jabuka; voćka (*Malus*) s više podvrsta i sorata iz porodice ruža (*Pûn dvör mi jẹ jabučîčki.*)

jagodîčka ž, *dem.* od jagôda – jagoda; niska zeljasta biljka iz roda *Fragaria*, daje jestiv sladak plod crvene boje (*Ïmam vu vîtu frîškẹ jagodîčkẹ.*)

jajčệcẹ sr, *dem.* od jâjcẹ – jaje; proizvod peradi, nekih vrsta ptica i životinja koji služi za ljudsku prehranu (*Zjajčệca sẹ lẹ̈gno pîščoki.*)

jaknîca ž, *dem.* od jâkna – jakna; odjevni predmet dugih rukava, seže do struka ili niže, nosi se preko košulje ili džempera (*Da si oblẹ̈kla jaknîcu nẹ̈bi sẹ smîzla.)*

jâpẹk m, *dem.* od jâpa – otac; roditelj muškog spola; ćaća, ćaće, ćaćko, ćaćo, ćako, ćale, pape (*Ïgral sẹ̈m sẹ odmalẹ̈na zjapệkom.*)

jokệko sr, *dem.* od jôko – oko; organ osjetila vida čovjeka i životinja (*Ô, glệ mâloga bôkčệka kak mu sẹ vupâl'ilo jokệko.*)

jẹzîčẹk m, *dem.* od jệzik - jezik; pokretljiv mišić u usnoj šupljini čovjeka i životinja, organ za okus i uzimanje hrane, u čovjeka jedan od organa govora (*Polîzal mẹ jẹ pệsẹk zjẹzîčkom.*)

jûvica ž, *dem.* od jûva – juha; tekuće jelo koje se priprema tako što se u vodi kuha meso, riba ili povrće; jede se sámo ili uz dodatak ukuhane tjestenine, povrća i sl (*Sẹ̈m razlẹjäl tan'ệr jûvicẹ.*)

kanâlẹc m, *dem.* od kanâl – kanal; duguljast pojas mora između dviju kopnenih površina (*Plivâli smö prẹ̈ko kanâlẹca.*)

kapčîca ž, *dem.* od kâpča – kopča; napravica koja služi da se što pričvrsti, prikopča, sastavi; fibula, spona (*Nẹ̈mrẹm zapîti kapčîcu na lačâm.*)

kâvica ž, *dem.* od kâva – kava; napitak priređen od pržena ploda kave ili mješavine koje imaju sličan okus, miris i djelovanje (*Ẹl bûmo popîli kâvicu?*)

kišîca ž, *dem.* od kîša – kiša; oborina u obliku vodenih kapi (*Namôkẹl sẹ̈m čệra na kišîci.*)

klûčẹc m, *dem.* od klûč – ključ; predmet, sredstvo kojim se brava otvara i zatvara, otključava i zaključava (*Zgûbil sẹ̈m klûčẹca.*)

kn'ižîca ž, *dem.* od kn'ïga – knjiga; više listova s tekstom ili s tekstom i slikama povezanih zajedničkim hrptom koji su namijenjeni da kao cjelina služe čitanju ili proučavanju (*Prẹčîtal sẹ̈m jẹ̈dnu mâlu knjižîcu.*)

kobasîčka ž, *dem.* od kobasîca – kobasica; crijevo nadjeveno sjeckanim mesom (*Za ručẹk budö kobasîčkẹ.*)

kobilîca ž, *dem.* od kobîla – kobila; ženka konja (*Vïdẹl sẹ̈m susẹdôvu kobilîcu.)*

kockîca ž, *dem.* od kôcka – kocka; komad šećera u obliku kvadra (*Fkâvu si namệčẹm jẹ̈nu kockîcu cukörа.*)

kolẹndârẹc m, *dem.* kolẹndâr – kalendar; tablica, popis dana i mjeseci u godini (*Poglệdaj dâtuma fkolẹndârẹc.*)

koščîčka ž, *dem.* od kôst – kost; tvrdi dio tijela od kojeg se sastoji skelet (*Rädo so joj napûklẹ koščîčkẹ na šâki.*)

kôžica ž, *dem.* od kôža – koža; organ koji je ujedno vanjska površina tijela čovjeka i životinje (*Otr̈gel sẹ̈m si kôžicu ökrẹ nökta.*)

kravîca ž, *dem.* od krȁva – krava; govedo ženskoga spola (*Kravîca dâje mlệko.*)

krîžẹc m, *dem.* od krîž – križ; znak ili predmet koji je nalik križu ili je u obliku križa (*Gdä idẹ̈ vẹlẹčâsni zkrîžẹcom?*)

krôvẹ̑k m, *dem.* od krôv – krov; konstrukcija koja pokriva zgradu ili građevinu (*Skrovẹ̑ka näm jẹ vẹ̑tẹr ï̈til čẹ̑rẹ̑pẹ.*)

krpîca ž, *dem.* od kr̂pa – krpa; pojedinačan komad platna namijenjen određenoj svrsi (*Prašîna sẹ̈ briš̈ẹ zkrpicôm.*)

krumpẹ̑rẹc m, *dem.* od krumpẹ̑r – krumpir; trajna zeljasta biljka (*Solanum tuberosum*) iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*) s jestivim gomoljem u kožastom ovoju, podrijetlom iz Južne Amerike (*Pöjẹl sẹ̈m nẹ̈kej mälo krumpẹ̑rẹca.*)

kruvẹ̑k m, *dem.* od krûf – kruh; uskislo pečeno tijesto (*Kûpil sẹ̈m dvä kruvẹ̑ka fdučânu.*)

kuîn'ica ž, *dem.* od kuîn'a – kuhinja; prostorija u stanu, gostionici itd. gdje se priređuje jelo (*Zâkaj stẹ kûpili täk mâlu kuîn'icu?*)

kvočkîca ž, *dem.* od kvôčka – kvočka; kokoš koja leži na jajima ili je izlegla piliće, kokoš koja kvoca (*Ïdo pîščoki za kvočkicôm.*)

kẹ̑ksič m, *dem.* od kẹ̑ks – keks; sitno suho i prhko pecivo (slatko ili slano) (*Dôdaj mi töga kẹksîča.*)

kẹsîčka ž, *dem.* od kẹ̑sa – vreća; savitljiva i teretu prilagodljiva velika ambalaža od jute ili od platna, papira, plastike i sl., s otvorom samo s gornje strane, služi za čuvanje sipkog materijala (zrnja, brašna i sl.) ili za prenošenje na leđima ili na prijevoznom sredstvu (*Donẹ̈li so mi jẹ̈dnu sämo kẹsîčku bombônof.*)

kupîčka ž, *dem.* od kupïca – čaša; posuda iz koje se pije, obično od stakla (*Däj mi kupîčku vîna.*)

lâgvič m, *dem.* od làgẹv – bačva; posuda za tekućine, osobito za vino ili rakiju, obično drvena, uobručena (*Jöš ïma mâlo vîna vlagvîču.*)

lačîčkę ž pl. tantum, *dem.* od lâčę – hlače; dio odjeće koji od pasa pokriva noge (*Tę̈ so ti lačîčkę räd̈o tę̂snę.*)

lîstęk m, *dem.* od lîst – list; organ biljke kojim diše, plosnat, ob. zelene boje (*Ęl îma jöš kâj listękôf na grâni.*)

lôjtrica ž, *dem.* od lôjtra – ljestve; pomagalo za penjanje i silaženje, sastoji se od dva usporedna, jednako dugačka komada spojena prečkama na pravilnim razmacim (*Kâm ïdęš po töj lôjtrici?*)

lončîčęk m, *dem.* od lȍnęc – lonac; posuda za kuhanje, veće visine od promjera (*Odnę̂si kokošâm vodę̈ vlončîčku.*)

loptîca ž, *dem.* od lôpta – lopta; elastičan predmet od plastike, gume i sl. ispunjen zrakom, ima oblik kugle (*Ïtil sę̈m loptîcu päk ję otîšla ksusę̂du vu dvôr.*)

mamîca ž, *dem.* od mämęk – majka; žena koja je rodila jedno ili više djece (*Ïšęl sę̈m zmamicôm kmę̂ši.*)

mîcica ž, *dem.* od mäčka – mačka; domaća životinja, sisavac s pandžama, lovi miševe (*Zövi mâlu mîcicu nę̈k ïdę ję̈st.*)

mlękę̈co sr, *dem.* od mlę̂ko – mlijeko; hranjiva bijela neprozirna tekućina slatkasta okusa koju luče mliječne žlijezde, hrana dojenčadi i mladunčadi sisavaca (*Krâva dâje mlękę̈co.*)

mrężîca ž, *dem.* od mrę̂ža – mreža; naprava od različitih materijala ispletena na jednaka oka (*Zmrężicôm sę̈m lôvil pilimpârę.*)

męsę̈ko sr, *dem.* od mę̂so – meso; mišićno tkivo (između kože i kostiju) tijela čovjeka i životinja (*Ęl bi ti narężäla mälo męsę̈ka?*)

mętl'îca ž, *dem.* od mętl'a – metla; kućansko priručno pomagalo za čišćenje poda ili drugih površina po kojima se hoda, npr. dvorišta (*Štę̈l mę ję lupïti zmetl'icôm po rûki.*)

nogîca ž, *dem.* od nôga – noga; ud čovjeka i životinja kojim se hoda (*Opâla ję zbicïkla päk joj ję nogîca napûkla.*)

nôktęk m, *dem.* od nôkęt – nokat; rožnata izraslina na vrhovima prstiju ruku i nogu (*Sę̈m si začę̈nol noktę̈ka.*)

nôsęk m, *dem.* od nôs – nos; organ njuha i jedan od dišnih organa u ljudi i životinja (*Imâla si täk mâloga nosę̈ka dök si sę narodïla.*)

novčę̈ci m, *dem.* od nȍvęc – novac; sredstvo plaćanja u kovanim ili papirnatim komadima u raznim vrijednostima (apoenima) (*Dôdaj mi nę̈kęj nofčę̈côf.*)

nôžęc m, *dem.* od nȍž – nož; ručno oruđe za rezanje i hladno oružje za sječenje i bodenje (*Stę̈m nôžęcom nę̈mreš nîkaj odrẹzâti.*)

oblôčę̈k m, *dem.* od ôblok – prozor; otvor u zidu zgrade ili na prometnom sredstvu kroz koji ulaze svjetlo i zrak (*Dȍšęl ję nûtęr čę̈z täj mâli oblôčę̈k.*)

obrisâčę̈c m, *dem.* od obrisâč – ručnik; komad tkanine (platna, frotira) za brisanje ruku, lica i tijela (*Täm vïsi mâli obrisâčę̈c.*)

opravîčka ž, *dem.* od oprâva – odjeća; ono što se nosi preko rublja, što služi za odijevanje i za oblačenje (*Kûmi so donę̂li täk lę̂pu opravîčku.*)

papę̂rẹc m, *dem.* od papę̑r – papir; materijal na kojem se piše, tiska, crta i sl., načinjen od tanko razvučene i osušene mase biljnih vlakanaca, većinom drvene celulozne mase ili mase od pamučnih krpa (*Pokûpi töga papę̂rẹca stöla.*)

pilimpârẹk m, *dem.* od pilimpâr – leptir; kukac (*Lepidoptera*) iz reda ljuskokrilaca, ima dva para krila, često raznobojnih, koja ne sklapa uz tijelo; lepir (*čę̂ra sę̈m vîdęl lę̂poga pilimpârẹka.*)

plȍtẹ̑k m, *dem.* od plôt – ograda; ono čime je što (zemljište, dvorište itd.) odijeljeno od čega drugoga (*Bȉla mi jẹ̑ kȍkoš nȕz plȍtẹ̑k.*)

prîčica ž, *dem.* od prîča – priča; usmeno pričanje, kazivanje (*Tȍ jẹ̑ prîčica za mâlu dẹ̑cu.*)

pr̀stẹ̑k m, *dem.* od pr̀st – prst; jedan od pet pokretnih završetaka ruke ili noge čovjeka (*Pokâzal mi jẹ̑ zprstẹ̑kom nẹ̑k dôjdẹm.*)

racîca ž, *dem.* od râca – raca; vodena ptica (*Anas*) široka plosnata kljuna, kratka vrata, s opnama za plivanje, patka (*Vȗ dvôru ȉmam trȉ racîcẹ.*)

ribȉca ž, *dem.* od rîba – riba; životinje koje žive u vodi sa škrgama kao organom za disanje i perajama za plivanje (*Nalövil jẹ̑ pûno ribȉc na Drâvi.*)

rukîca ž, *dem.* od rȗka – ruka; jedan od gornjih udova ljudskog tijela od ramena do vrhova prstiju (*Nẹ̑mrẹ nȉkam zrukicôm.*)

rẹ̑čica ž, *dem.* od rẹ̑ka – rijeka; veći tok slatke vode koji teče koritom na površini Zemlje i ulijeva se u drugu rijeku, more ili jezero (*Kȗpali smö sẹ na rẹ̑čici.*)

rȕpčẹc m, *dem.* od rȗbẹc – rubac; četvrtast komad tkanine (platna, pletiva i sl.) koji žene nose preko glave ili se njime zagrću preko ramena; marama (*Sakömu sẹ̈m däl rȗpčẹca.*)

rubâčka ž, *dem.* od rubâča – košulja; odjevni predmet, gornje rublje za gornji dio tijela (*Zmäzal si jẹ nôvu rubâčku.*)

ruškîca ž, *dem.* od rȗška – kruška; šumsko drvo i voćka (*Pyrus*) iz porodice ruža (*Rosaceae*) (*Räno sẹ̈m vȉdẹl da jẹ opâla ruškîca zgrânẹ.*)

salâmica ž, *dem.* od salâma – salama; suhomesnati proizvod od odabranog mesa sa specijalnim začinima (*Ïšẹl sẹ̈m dučän po mälo salâmicẹ.*)

sandâlka ž, *dem.* od sandâla – sandala; laka ljetna obuća, otvorena u gornjem dijelu (*Ostäla ti jẹ sandâlka.*)

slamîca ž, *dem.* od slâma – slama; osušene stabljike žitarica i biljaka mahunarki koje ostaju poslije vršidbe i izdvajanja sjemena (*Ïsus sẹ jẹ rödil na slamîci.)*

slivîca ž, *dem.* od slîva – šljiva; voćka (*Prunus domestica*) iz porodice ruža (*Rosaceae*), dugoljast ili okrugao plod te voćke, tamnoplav do žut (*Bümm spẹ̈kẹl rakîju od slivîc.*)

sličîca ž, *dem.* od slïka – slika; umjetničko djelo izrađeno u bojama, u dvije dimenzije na plošnoj podlozi (na platnu, papiru, drvu, staklu i sl.) (*čệra sẹ̈m dôbil lệpu sličîcu.*)

slônẹk m, *dem.* od slôn – slon; životinja iz reda najvećih živućih kopnenih sisavaca sa surlom i kljovama, nadred kopitara (*Vîdẹl sẹ̈m sloneẹ̈ka na tẹlẹvîzoru.*)

sobîca ž, *dem.* od sôba – soba; prostorija u stanu, kući ili zgradi namijenjena boravku, radu ili odmoru (*Opîva näm stojï vzâdnjoj sobîci.)*

stölič m, *dem.* od stȍl – stol; komad pokućstva s daskom (rjeđe plastikom, željezom i sl.) kao radnom i sl. površinom, s jednom ili više nogu (*Ïmaš na stoli̇̈čču novînẹ.*)

stol'n'äčẹc m, *dem.* od stôl'n'ak – stolnjak; prekrivač za stol (*Pokâži kûmi nôvoga stol'n'âčẹca.*)

stölčẹc m, *dem.* od stȍlẹc – stolica; komad pokućstva s naslonom, namijenjen sjedenju za jednu osobu (*Krävẹ so dojï̇̈li na stolčệcu.*)

stôl'čica ž, *dem.* od stôl'ka – ladica; klizni pretinac u stolu ili drugom kojem komadu pokućstva (*Papệri mi stojẹ̈ fstôl'čici.)*

strę̣l'îca ž, *dem.* od strệl'a – strijela; drvena šipka s kamenim ili metalnim šiljkom, izbacuje se iz luka; sulica (*Îgral sẹ̈m sẹ zlûkom i strę̣l'îcam.*)

sûnčę̣cę̣ sr, *dem.* od sûncẹ – sunce; Zemlji najbliža zvijezda i središnje nebesko tijelo Sunčeva sustava (*Dẹ̈nę̣s nẹ̈bu grẹ̈lo sûnčę̣cę̣.*)

sukn'îčka ž, *dem.* od sûkn'a – suknja; jednodijelni ženski odjevni predmet (u nekih naroda i dio muške narodne nošnje) koji pokriva dio tijela od struka nadolje, a oblici i duljina mu se mijenjaju prema zahtjevima tradicije, običaja i mode; kotul, kikla, šos (*Ïmaš lệpu sukn'îčku.*)

šal'îčka ž, *dem.* od šal'îca – šalica; manja posuda s ručkom sa strane iz koje se pije crna ili bijela kava, čaj itd. (*Pöpil sẹ̈m šal'îčku bệle kâvẹ.*)

šaltvîca ž, *dem.* od šâltva – frula; dugački instrument od drva, cijev na rupe (*Möji so ïšli na odočâščẹ na Marïju Bistrïcu i donẹ̈li so mi šâltvicu.*)

škatûl'ka ž, *dem.* od škatûl'a – kutija; predmet čvrstih strana, ob. u obliku kocke ili kvadara, služi za čuvanje raznih predmeta (*Kûpi škatûl'ku šibîc.*)

špângica ž, *dem.* od špânga - kopča (za odjeću ili za kosu), ob. od okvira i dijela koji služi kao igla ili poluga kojom se učvršćuje (*Ïmaš lệpu špângicu.*)

tan'ệrẹc m, *dem.* od tan'ệr – tanjur; stolna plitka posuda šireg ruba iz koje se jede (*Pojẹ̈l sẹ̈m tan'ệrẹc jûvẹ.*)

taškîca ž, *dem.* od tôrba – torba; predmet u kojem se nose potrebne stvari (spisi, pribor za higijenu itd.), ob. se nosi o ramenu ili u ruci (*Ïdẹ fgräd ztaškicôm.*)

trâvica ž, *dem.* od trâva – trava; zeljasta jednogodišnja ili višegodišnja biljka iz porodice trava s tankom, šupljom koljenastom vlati (*Pokösil sẹ̈m trâvicu prẹ̈d ižôm.*)

vânkušẹc m, *dem.* od vânkuš – jastuk; podloga na kojoj počiva glava za vrijeme odmora i spavanja; uzglavlje (*Nệmoj lẹžâti na tẹ̈m vânkušẹcu.*)

vilîčka ž, *dem.* od vilîca – vilica; pribor za jelo kojim se nabada (*Pïkni to zvilîčkom.*)

vînčẹko sr, *dem.* od vîno – vino; alkoholno piće dobiveno vrenjem soka grožđa (*Velečâsni säki dẹ̈n pîjẹ vînčẹko.*)

vnüčẹk m, *dem.* od vnûk – unuk; sin sina ili kćeri (prema djedu i baki) (*Börmẹš si lệpo vnučẹ̈ka näfčil dẹlâti.*)

vodîca ž, *dem.* od vôda – voda; vodikov oksid, prozirna tekućina, u kemijski čistom stanju bez boje, mirisa i okusa; akva (*Donẹ̈l sẹ̈m si mälo svệtẹ vodicẹ̈.*)

vražîčẹk m, *dem.* od vrâg – vrag; simbolično biće kao oličenje zla; đavao, napasnik, pali anđeo, sotona (*Bïla jẹ zločệsta käk mâli vražîčẹk.*)

vrâčẹca sr pl tantum, *dem.* od vrâta – vrata; otvor u zidu, na ogradi i sl. kroz koji se izlazi ili ulazi (*Ẹl mi öčeš složîti vrâčẹca na kokošîl'n'aku?*)

vurîca ž, *dem.* od vûra – sat; sat (sprava za pokazivanje vremena) (*Ïmaš lệpu vurîcu na zîdu.*)

vệtrẹk m, *dem.* od vệtẹr – vjetar; općenito strujanje zraka (*Vẹ̈trẹk pûšẹ jâko.*)

vûvẹko sr, *dem.* od vûvo – uho; paran organ sluha, služi za percepciju zvuka i ravnoteže (*Znâl mẹ je jâpa navlẹčï za vûvẹko.*)

vulîčka ž, *dem.* od vulîca – ulica; prometna uzdužna površina kroz naseljeno mjesto za pješake i vozila (*Nẹ̈gda sẹ̈m žîvẹl vu vulîčki.*)

zajčôk m, *dem.* od zâjẹc – zec; divlja životinja (*Lepus*) iz reda glodavaca, porodica zečeva (*Leporidae*) s dugim zadnjim nogama i dugim ušima; zajec (*Dẹ̈nẹs möram vlovïti zajčôka fštâli.*)

zdę̂l'čica ž, *dem.* od zdę̀l'a – zdjela; staklena, porculanska i sl. posuda u kojoj se hrana iznosi ili priređuje miješanjem i sličnim postupcima (*Fzdę̂l'čici so jabû̂ke.*)

zvę̂zdica ž, *dem.* od zvę̂zda – zvijezda; svemirsko tijelo visoke temperature s vlastitim izvorom energije (*Nę̈bo ję pû̂no zvę̂zdic.*)

zę̂ml'îca ž, *dem.* od zę̂ml'a – zemlja; zemljište, tlo kao izvor dobara i hrane (*Nę̈bu nîkęj ztę̈ zę̂ml'icę̈.*)

zû̂bęk m, *dem.* od zû̂b – zub; jedna od bjeličastih izraslina koštanog tkiva u čeljusti prevučenih caklinom, koje služe za grizenje i žvakanje (*Ö̀pal mi ję pŕvi zû̂bęk.*)

zubâčkę ž pl. tantum, *dem.* od zubä̀čę – grablje; oruđe za rad u polju i vrtu, ima zupce postavljene okomito na držak, služi za skupljanje pokošene trave, slame, poravnavanje prekopane zemlje i sl.; grabulje (*Zubâčkam pokûpi to lîstje.*)

žarul'îca ž, *dem.* od žarû̀l'a – žarulja; kruškasta staklena kugla koja kao izvor daje svjetlo od usijane niti; sijalica (*Prę̀gorę̈la ję čę̈ra žarul'îca vkvîn'i.*)

žličîčka ž, *dem.* od žlì̂ca – žlica; pomagalo za zahvaćanje i uzimanje u usta tekuće i žitke hrane; kašika (*Ję̈l sę̈m sladolę̂da žličîčkom.*)

žę̂pęc m, *dem.* od žę̂p – džep; ušiven ili našiven dio na odjeći predviđen za odlaganje sitnijih predmeta ili za ukras (*Raščę̈nol mi sę ję žę̂pęc na plę̂čę.*)

žę̀nîca ž, *dem.* od žę̂na – žena; odrasla osoba ženskog spola; žensko (*Môram iti domä svojôj žę̀nîci.*)

7. Zaključak

U radu je, na temelju transkribiranih podataka koji su prikupljeni za terenska istraživanja, prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova u mjesnome govoru Podravskih Sesveta. Tvorbenom se analizom prikazuje sufiksalna tvorba koja je jedini način tvorbe umanjenica.

Kod umanjenica tvorenim od imenica muškoga roda najplodniji su sufiksi *–ek* (23) i *–ec* (15), slabo je plodan sufiks *–ić* (4), najviše je zabilježeno neplodnih sufikasa: *–ćek,–ćec, –eci, –ićek, –ok,* koji se očituju u tek jednome ili dvama primjerima.

Tvorbena je analiza pokazala kako je za umanjenice od imenica ženskoga roda iznimno plodan sufiks *–ica* (55), slabo su plodni sufiksi *–ićka* (12) i *–ka* (9), a neplodnih je sufikasa zabilježeno tri: *–čica, –ičke* te *–ke* i svaki se realizira u po jednome primjeru.

Umanjenica tvorenih od imenica srednjega roda je najmanje, što je opravdano s obzirom na zastupljenost imenica srednjega roda u hrvatskome standardnome jeziku. Kod takvih umanjenica nije zabilježen niti vrlo plodan, niti slabo plodan sufiks, već su zabilježeni samo neplodni sufiksi: *–ce, –ešce, –iče, –ece, –eko, –eco, –čeko, –eca* koje možemo pronaći u jednome ili dvama primjerima.

U govoru se očituje potreba naglašavanja umanjenosti, stoga se često uz umanjenicu rabi pridjev mali – kojemu je osnovno značenje sitan, malen; (*Spï kak mâli anđęlęk, El si vïdla onôga mâloga cuclînca, Zövi mâlu mîcicu nęk ïde jęst*).

Na granici osnove i nastavka promatrane su glasovne promjene. Pri tvorbi umanjenica zabilježene su sljedeće glasovne promjene: palatalizacija[11] (u koju uključujemo i promjenu c > č), gubljenje samoglasnika, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, jednačenje suglasnika po zvučnosti te jotacija.

[11] Palatalizacija je u pojedinim primjerima izostavljena (dlakîca, rȕkîca).

8. Sažetak

U radu se prikazuju značajke i posebnosti mjesnoga govora Podravskih Sesveta u okviru podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja. Nakon povijesnoga i jezičnoga pregleda donose se rezultati istraživanja tvorbenoga načina kojim se tvore umanjenice u govoru Podravskih Sesveta. Izdvojeni primjeri prikazuju tvorbu umanjenica svih triju rodova. Iz analize tvorbenoga načina zaključeno je kako su za umanjenice od imenica muškoga roda vrlo plodni sufiksi *–ek i –ec*. U tvorbi umanjenica od ženskoga roda iznimno je plodan sufiks *–ica*. Specifičnost tvorbe umanjenica od imenica srednjega roda je u tome što nije zabilježen niti jedan vrlo plodan te niti jedan slabo plodan sufiks, već je zabilježeno nekoliko neplodnih sufikasa. Pri tvorbi umanjenica dolazi do glasovnih promjena, stoga su u radu zastupljene i glasovne promjene do kojih dolazi na granici tvorbene osnove i sufiksa.
Posljednji dio rada pripada leksikografskoj obradi umanjenica – rječniku.

9. Ključne riječi

kajkavsko narječje, podravski dijalekt, govor Podravskih Sesveta, tvorba riječi, sufiks, umanjenice

The formation of diminutives in the speech of Podravske Sesvete

Summary

The paper discusses the characteristics and features of Podravske Sesvete local speech in the framework of the Podravina dialect of Kajkavian vernacular. After historical and language overview, the results of the study are shown, presenting the way of formation by which diminutives in the speech of Podravske Sesvete are formed. The examples that are taken out show diminutive formation of all three genders. The analysis of the way of formation has shown that diminutive nouns of masculine gender are characterised by very common suffixes *–ek* and *–ec*. In diminutive formation of feminine gender, the most frequent suffix is *–ica*. Specificity of the formation of diminutive nouns of neuter gender lies in the fact that there has not been any very frequent or less frequent suffix recorded, but there have been some infrequent suffixes recorded. Since there are sound changes that appear during the formation of diminutives, the work also presents the sound changes at the margin of base and suffix formation. The last part of the paper deals with the lexicographic analysis of diminutives – dictionary.

Key words

Kajkavian vernacular, Podravina dialect, speech of Podravske Sesvete, word formation, suffix, diminutives

10. Popis literature

1. Anić, Vladimir. 2003: *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb.
2. Babić, Stjepan. 1991: *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Nakladni zavod Globus – HAZU, Zagreb.
3. Barić, Eugenija. 1997: *Tvorba riječi*, u: Barić, E. i sur., *Hrvatska gramatika*, drugo promijenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, str. 285–357.
4. Crnić, Mirjana. 2011: *O jezičnim značajkama križevačko-podravskih govora* u: *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.21 No.2, Rijeka, str. 181–183.
5. Ivšić, Stjepan. 1996: *Jezik Hrvata kajkavaca*, prir. Josip Lisac, Matica hrvatska, Zaprešić.
6. Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas : ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini (s kartom narječja i bibliografijom)*, Zrinski, Čakovec.
7. Lončarić, Mijo. 1996: *Kajkavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb.
8. Lončarić, Mijo; Celinić, Anita. 2010: *Dalibor Brozović o kajkavštini*, u: *KAJ – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, Vol.43 (215) No.5–6, Zagreb, str. 81–92.
9. Maresić, Jela. 1994: *Iz frazeologije govora Podravskih Sesveta* u: *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.6 No.1–2, Rijeka, str. 95–98.
10. Maresić, Jela. 1995: *Mali frazeološki rječnik govora Podravskih Sesveta* u: *Podravski zbornik*, 21, Koprivnica, str. 219–236.
11. Maresić, Jela. 2011: *Podravski kajkavski dijalekt*, u: *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, Vol.37 No.2, Zagreb, str. 451–466.

12. Maresić, Jela; Menac–Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija križevačko–podravskih govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.
13. Šerbeđija, Petra. 2013: *Pripadnost govora Podravskih Sesveta kajkavskome narječju*, završni rad, Rijeka.
14. Vulić, Sanja. 2005: *Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima*, doktorska disertacija, Rijeka.
15. Vulić, Sanja. 2007: *Prefiksalno–sufiksalna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima* u: *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, Vol.35 No.1, Split, str. 121–138.

Internetski izvor:

Hrvstski jezični portal: http://hjp.novi-liber.hr/ (pristupljeno 26.8.2015.)

11. Prilozi

11.1. Ogled govora Podravskih Sesveta

Božïčni običäji f Sesvetâj

P: Dobar dan, gospodine Željko. Možete li mi nešto reći o božićnim običajima u Podravskim Sesvetama?

O: Mőgel bi pünо tögа rẹ̈čі jêr kod näs se je pünо tögа dogâžalo. Kod näs je bïlo predbožîčno vrệme i kòe je träjalo pred sâm Bôžič i ljûdi sọ se ftèm vrẹ̈mẹnu priprâvl'ali säki na svôj näčin. Säka obîtel' ftèm vrẹ̈mẹnu je od svöji domäči pôslov i nèkaj drùgo dẹ̈lala, znäči priprâvl'ala sẹ je za vẹliki svệtek. Tö sọ i diktẹ̈rale i sâme vremẹ̈nske prîlike käj sọ mögli ftèm räzdobl'u delàti. Priprâvl'ali sọ dîva za grệti, vrežîvali dvôrišča, štâle, îže sọ prefarbâvali, a domačïce sọ ftòm râzdobl'u obnavl'âle svòju svečänu nôšn'u, pöculîce, pöculîšča, oplêčke, čôje, debel'âšn'e rubâče i lâče, lajbệce, škril'âke. Nekoï koï sọ bïli mälo darovitêši v obïtel'aj delälі sọ drẹvệna raspẹ̈la. To je bïlo jâko značäjno na sẹ̈lu. Dẹlälі sọ drevẹ̈ne klômpe, drven'âke, božîčne jaslîce, drẹvệne lampäše. Staršše žẹ̈ne sọ ftèm râzdobl'u prẹ̈le i tkäle, a mläde snẹ̈je i dẹ̈kle našivâvale sọ rûčne râde z božïčnë tëmâj. Mẹ̈nša dẹ̈ca, dẹčôkẹci, klapïci käk sọ je zväli mladîči, vẹč sọ počẹ̈li spùcn'avom, zbîče, spūcâl'kaj, šibîcaj, zmẹ̈nše klûče. Spretnẹ̈ši koväči kòi sọ bïli kod nâs na glâsu dẹlälі sọ možžâre, â kòa îža je imäla ili domačïnstvo možžâra to je bïlo ònda zavelïko jer pùcati z možžâra to je bïlo u òno vrệme zavelïko.

Predbožïčno râzdobl'e ïde svệta Lucîja sẽ do trinâjstoga prosïnca. Gäzdarîce säke obîtel'i na täj dnëv vẽč od rân'a zasejâvale sọ takozvänu božïčnu šenïcu. Zẹmïvale su posùdicu, mäloga tan'ẹ̈rẹca, lončîčka ili nekäkvu limēnčïcu v kojöj je bïla pripravl'ëna zẹ̈ml'a i ônda sọ zîn'e vu tu zeml'ïcu namẹ̈tale. Dök je to sẽ bîlo täk pripravl'ẹ̈no i zgotövl'ẹ̈no ônda sọ tù pösudicu ste zîne pšenicë dẹ̈li na tôpli bân'ẹk pẹ̈č. (Ônda sọ bïle i tẹ krùšne pẹ̈čі i zẹml'ẹ̈ne pẹ̈čі). Dẹ̈li sọ zäto

da bu täm toplệše i da čệm pṙvl'e pšenïca sklîje. Së tô trębälo bïti do vręmệna Badn'âka. E säd ako je pšënica mälko pṙvl'e znîkla ònа je prệveč râsla käd je imäla toplînu. Ônda sọ tò nekòe mläjše žệne zệle škậrje i poštucâvale da bi dobïle onù visînu käkvu očò. A v domačïnstvu kojë je bïlo mälo vệkše jer ònda sọ bïle pûno člänov v obitệl'i počëli sọ s pleten'ệm bîčov kòi ne sämo da sọ imäli sakodnệvnu vûporabu nệg mòral je bïti dovṙšen do Badnjâka. Plệli sọ bïča od konopl'êne kudel'ë. I to so plệli v jënostrûjk, dvôjstrujk, trôjstrujk i vïšestrujk. Òsim bïča, zdelâvali sọ kanâska bičâl'a koä sọ ukrašïvali zrezâvan'em. Nëkoi koï sọ bïli spretnệši delälі sọ tronôžnoga stôlčeca koï je îsto môral bïti gòtov do Badn'âka. Od svệte Lùcije[12] do Božîča nekoë sọ žệne se slûžile brojenîcom i to scrlệnẹm lûkom. Täk da sọ ga zrezâvale i od onï zrẹzệvin sọ naprävile dvanäjs męsệcov i na sakoëga sọ dệle mälo sòl'i i ônda sọ po tòmu mògli zapazïti i glệdẹti käk se kòi ovlažîva, käk je kòi môker da bi rệkli täj bu mệsẹc suvệši, täj bu mälo kïšovitệši ili bu bëz kišë. Ônda sposobnệše žệne sọ rûže dẹläle od krệp papệra koëga sọ v dučänu kûpile i ònda sọ kûpile nekakvòga drôta i ònda sọ od tòga dẹläle različîte rûže òko lâmpe. Pōtočnîcę, ʒûrʒicę, jorgovâne, krizantệne i batônije. Bïle je okulântov crlệni, bệli. Listîči sọ bïli zẹlệni. Ônda sọ unûtẹr sakojëga cvệta zdẹlâvale òno žûto od ïsto takvï sličnï papệrov. A bïlo je i takvï domačïc kojë sọ znäle od luščinệ, od komušinệ dẹläti različîtẹ cvẹtôkẹ, golubệkẹ ili tičîce različîte, pẹvčệce, racîce koë sọ pòsle trębäli käkti nâkiti za bôr. Te së cvệtẹ kojë sọ näpravile[13] ònda sọ namệtale u jệnu košâricu koä se je priprâvl'ala za sâm Bädn'ak za kičện'e sâmoga bôra. Jòš käj je bïlo kod näs znäčajno je to da sọ dẹlälẹ lâncẹkẹ od sùšẹne šệnične släme[14], to sọ nîzalẹ na ničanîčki kònẹc i ti lâncẹki sọ se îsto käkti ûkrasi namệtali po sobâj. Prvôj sôbi, v kuîn'i, gde sọ vëč òni obitävali, a i dẹläle sọ i lustẹrệkẹ. Lustẹrệkẹ sọ ïsto dẹläli od te šệnične släme täk da sọ to spâjali v jệdnu na nîti gôre v jệdẹn nîz i vệzale i tô se je ònda obẹsïlo za trâm ili nệgdẹ dệlo v kût v sôbi ili nùz kîpẹc vệkši ili nùz vệkše kîpẹ

[12] Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [Lucijë]

[13] Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [napravïle]

[14] Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [slamë]

da bi se šč̣ęm tę̣ bȍl'e ukrasïlo. Dȍk sọ nekoï koï sọ bïli kanâsi v tȍm vrę̣mènu ïšli v šȕmu i ônda sọ zę̣lę̣n'avu skûpl'ali po šȕmi tȁk da bȕde na tô vrę̣me prędbožîč̣no vȅč̣ îža pripravl'ę̣na da bu v zę̣lę̣nïlu, da bu vęsę̣l'ę̣, da bȕde onę̣ râdosti vïše i vęsę̣l'a stę̣m zę̣lę̣nïlom. I to se koristę̣la mahovïna. Ônda râzne pen'ač̣ïce sọ optgrâvali s onę̣m vïticama i donâšali sọ domä za kï̆č̣ę̣n'e[15] kîpov i vę̣nč̣ani[16] slîk, raspę̣la Isusä Krïsta i tȁk dȁl'e. Za tô vrę̣me sọ vȅč̣ odebirälę̣ najlę̣pšę̣ jabûke i tȍ onë kojë sọ bilë jâko crlę̣ne da bi je pomętäle ili po ormârę̣ ili nègdę̣ po ladicâj jer jabȕka v hîži ònda je znāč̣ïla vesęl'e, râdost, mlâdost, nekäkov pôlet, pônos. Prïje Bâdn'aka jôš së se je mȍralo, kȁk bi se rę̣klo, onȍ dvorîšč̣u dâti îzględ da to bu se č̣ïsto, pomętę̣no, štâle vrę̣ʒ̣ęne, kôci obôjęni kȁk bi č̣ȍvęk rę̣kel z ovę̣m vâpnom ili tȁk käj bi se nę̣kak kotȍbož raskužïlo da nëbi bïlo bętę̣ga ònda sọ se i stûpi premal'îvali stę̣m, premažîvali zvâpnom. Imäli su te nekäkve svȍje bôję̣, zę̣lę̣ne kojë sọ od prirodnî napravïli pȁk sọ i pr̆vu strän îže prę̣mal'âli da bȕde onȁk vesęlę̣šа, č̣istę̣šа, urędnę̣šа za te vę̣like dnę̣vę̣. Al je zaniml'ïvo da sọ pùno tȍga od tî prirodïn koristïli i ônda morę̣mo rę̣č̣i da sọ se tȁkvi vrač̣äli prâf svojȍj prîrodi kȍjoj sọ živę̣li kȁkti pastîri č̣ùvajuči krâvice, kôn'e, svîn'e, a bïle sọ i dę̣kle rācârke kojë sọ zvâli gûšč̣arīce kojë sọ tęrälę̣ na pȁšu svȍje râce, svȍje gûske. č̣äk sọ nekoï i tȁk dalę̣ko dȍšli da sọ najlę̣pša pę̣rja od ti domäč̣i životïn' kojë sọ slûžile za rânu jednostȁvno spûknoli zn'ęjovï krîl i ïsto sọ zn'ęmä kitîli tȁk pojedïne dę̣love ȍko važnę̣ši slîk da nę̣kak dâdo lę̣pši ûgoʒ̣aj za to vrę̣me.

Nâjlępše vrę̣me sę̣ga tȍga je bïl Bâdn'ak, dvajšč̣etrtôga prosînca. Ônda je bîla je väl'da nâjlępša prîprava za tȁj vę̣liki blâgdan, Bôžič̣. Naročïto je bïlo znač̣âjno ftȍm vrę̣mę̣nu pôlnoč̣ka. Pôlnoč̣ka je bîla znač̣äjna, kojȍj sọ se sî vęsęl'îli pôsebno. Kȍd nȁs je bïlo ònda jȍš mę̣štanov koï sọ prę̣k Drâve, koï sọ bïli prę̣k Drâve. č̣äk sọ se i ȍni za tu polnȍč̣ku priprâvl'ali i vȅč̣ sọ za dnę̣va prę̣šli šč̣âmce Drâvu da bi se nègde na konakę̣ kȍd familîje zadržâli da bi

[15]Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [kič̣ę̣n'ë]

[16]Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [vę̣nč̣anï]

sudẹlòvali na tòj značäjnoj mệši kojù sọ zvâli pôlnočka. Al zanïml'ivo je bîlo da sọ käk sọ ïšli ktòj pòlnočki, ônda ne bï̈lo sệlo osvệtl'eno, ne bï̈lo strûjẹ, nosilï sọ obï̈čne lampâše, to drẹvệne lampâše kojë sọ namë̀tali svệče lojenîce kojë sọ bï̈le voštenîce. Ne ïmal nëko ònda nekäkvu posệbnu batệriju nệg sọ to bï̈li lampašệci kojë sọ od drệva napravîli, zvrâčẹcẹ, ônda sọ mögli ili kmệši, tòj važnệšoj. Käj je bï̈lo najvažnệše da së pòslẹ kojë sọ trẹbäli napravïti nâstojali sọ da tò do vệčệra napräve. Na bädn'e vệčệ täk da sẹ lệpo skrûšeno si morò käo obîtel' pripravïti, oblệči, oprâti, obûti i pripravïti za pôlnočku jër ônda zostäti z pôlnočkẹ smâtralo se käkti nëkaj zavelï̈ko, tò je ônda nëkaj čüdno da nëko nëmre iti pogotòvo od mlâjši, a ônda je drugačệše bï̈lo tò v obîtel'i jër ônda se je jâko držälo do pobôžnosti i vẹrovâlo se je pünо v Bögа i se svệcẹ po našöj cîrkvi jër i ònа je cîrkva Sï Svệti. Tò bi bï̈lo mälo smệšno da nekoï ukučäni, tò je jedïno za onệ vâžilo pravïlo da ostanò dòma koï sọ nệmočni, bẹtệžni, stâri za koë zaïsta se nëmre ni îskati da idò takvòj vệlikoj mệši. Käj je bï̈lo najveselệše za mlâjše ftòm Badn'äku tò je bï̈lo kičen'ë bôra. Ali znâte i ônda je bï̈lo täk da tögа bòra nệso sï dòma imäli. E, nekoï sọ otïšli šûmu, posệkli ga, a ônda sọ bï̈le dösta nezgödne stvâri. Dòbro je äko lugär ne nadôšel. I säd bržệ stệm bòrom pòd mrâk, dện prîje, dvâ dâna prîje ili trî dnệva prîje donệli sọ ga nệkak po skrivệčki zamotanôga v pôn'avi da ga nệje jër ônda sọ bï̈le jâko käzne visòke jër tò je posẹčệno budûče vệliko drệvo. E säd tögа bòra sọ òni sệbi zẹbiräli täk nệgde na vřju bòra koï je bï̈l nâjlepši da bu täj bôr nâjlepši, nệ. Ônda sọ nekoï dẹläli stupčệca, okrûgloga koëga sọ mälo stesäli, doteräli, zrâšpali täk mälo zôbl'ali käk bi se rệklo zešmirglâli i ônda sọ mu napravïli svẹdrệ vrtän'em rupïcu täk käj sọ mälo tögа zaoštrenögа ili zašpîčenoga bôra natẹknöli na täj, käk bi rệkẹl tř̌kẹc na koệm je mögel nệgdẹ fkûtu käk je bï̈lo prîkladno mệsto prvôj îži ili gdệ sọ vëč bòra štệli imäti ili sọ ga nekoï čäk na mệnši stôl dệli i da bi täm stâl käj bi sî môgli tò lệpše vidệti. Za kičện'e bôra se sọ dẹläli od žîra, jabučîčki, sämo sọ tò ônda ili z ovệm krệp papệrom omotâli ili zlatînom käk se je tò ônda zvâlo, onâj srebrnâsti pâpẹr koëm sọ bï̈le čokolâde kò je mögel kûpiti ili sọ orệje ïsto täk zamâtali da bi znečệm ïmali nakitïti. Ônda nệso imäli täkvu mogûčnost

da bi kûpili kupovnë nâkite nëg sọ sę̈ tö na domäc̆i näc̆in rẹšâvali. Mâjkicę sọ spę̈kle mâle sakäkve kolâc̆ẹce, tö sọ bi̋le tîc̆ice, golûbeki, lâstavice, vrapc̆ę̈ki, sẹnîc̆ice, a nekoë koë sọ bi̋le sposobnę̈še sọ skrę̈p papę̈ra ili zovë lušʒinë sọ napravi̋le vę̈like golûbe koë sọ obẹsi̋le na mę̈rkinu nît i svę̈zale na granc̆îce i stę̈m sọ zakic̆îvale. Nävek je bi̋la gazdari̋ca dâvna kȍd tȍga kic̆ę̈n'a bȍra i dę̈ca bi säkaj nametäla, bi nametäla onȕ vîlinu kôsu, zlatni̋nu säkam. Ônda je tâ mäma: tȕ môrate dę̈ti tô, tȕ môrate onȍga orę̈ja dę̈ti, täm morȁte gloubę̈ka. Däkle, ali dę̈ci je tȍ bi̋lo vẹsę̈l'e. Ję̈, al morȁlo se pazi̋ti da tä dę̈ca za vrę̈me kic̆ę̈n'a bȍra nëbi koëga orę̈ja pôjela jër ônda se je môralo orę̈je sâkno fstrugânc̆ici c̆ûvat. Stâra mâjka je rę̈kla: Îsuse Bôže, el sọ mîši ili vẹverîce poję̈li mi orę̈je za nâkite, a jäsno, dę̈ca sọ bîla žę̈l'na sę̈ga. Kolâc̆ẹci sọ se môrali nę̈gd fkomôri c̆ûvati, v ladicâj da nëbi dę̈ca prîje nâkite poję̈la i ônda käj budȍ dę̈li, säm̆o nîti na bôr. Däkle, bi̋lo je jäko zgodnȉ i šal'ivȉ trenûtkov. E sâd, koȉ sọ bi̋li snalažl'ivę̈ši ti sọ si nëkaj i poję̈li. Rę̈kli sọ: a mâjka, väl'da je nëko drügi dȍšel i täk. I tȍ je zgȍdno bi̋lo. Kȍd tȍga kic̆en'ä bȍra ȍni sọ sî bi̋li vẹsę̈li, raspoložę̈ni. Tȍ sọ se popę̈vale râzlic̆ite pę̈sme, o Isûsu, o Marîji, o Božîc̆u, o svę̈tomu Mikûli. Svë se je tȍ popę̈valo nüz tȍ kic̆en'ę̈ bȍra i së je tȍ morȁlo bi̋to gotȍvo, mi̋slim, do odrę̈ʒę̈noga vrę̈mę̈na. Mi̋slim, dȍk se je onȍ käk bi se rę̈klo zamrâc̆ilo navę̈c̆er jër ônda sọ imȁli te obi̋c̆ne petrolę̈jke dȍma ili sọ imȁli nekoȉ sọ svę̈c̆aj svę̈tili koȉ sọ bi̋li mȁlo bogatę̈ši, a struję̈ nę̈je bi̋lo ftȍ vrę̈me. Ônad sọ se sȉ ȍko tȍga bȍra i okûpl'ali da vîde käk sọ ga napravi̋li, käk sọ ga za säm Bôžic̆ pripravîli. Znäc̆i, käk bi se rę̈klo, do te pôlnoc̆ke môralo bi̋ti se nâran'eno, se vrę̈ʒę̈no. Si sọ se môrali navęc̆ę̈rati, zoprâti, pripravîti za tu nâjvękšu, käk bi se rę̈klo, mę̈šu pôlnoc̆ku. Tȍ je bi̋lo zaniml'ïvo po stârę̈m pripovę̈dan'u ti stâri mâjki i starę̈ši dẹdẹkôf käk sọ kȍd nâs japi̋c nëki govôrili, japîce sọ tȍ pripovę̈dale. Tȍ sọ täk ï̋šli l'ü̋di po grupicâj z jednę̈ vulicę̈, z drugę̈ vulicę̈, s konakôv i sprëko drâvl'a. Si sọ täk ï̋šli lę̈po, tîho ili sọ mȍlili[17] po pûtu do cîrkve ili do famîlije koë sọ dȍšli pr̋vo äko je bi̋lo predalę̈ko, er tȍ je sę̈lo dul'ïne nekuli̋ko kilometrȍv. Tȍ nëje säkomu bi̋lo läko ï̋ti i na tëm pûtu do cîrkve sọ popę̈vali, tîjo razgovârjali.

[17] Kod drugih je govornika zabilježen izgovor[moli̋li]

Pripovẹ̈dali sọ o pôsle i täk sẹ̈mu, a näjviše sọ se osredotočïli na tö ëto käkov bu dôčẹk töga svệtoga Božîča.

Još jẹ̈dno zaniml'ïvo je bïlo ftöm râzdobl'u prẹ̈d säm Bôžič, pûkan'e slamệ. Imalì sọ plâste nüz štâgl'e, nüz štäle. Nekoï sọ na vr̈tu imalì. E säd, dök sọ, jẹ̈r tö je bïlo näjvekše vẹsệl'e za dệcu na säm Bädn'ak jẹ̈r slâma se je spûkala. Stâri domäčin koï je bïl gäzda domäčin täj je pon'âvu lệpo zamôtal tu slâmu i ön̈a se je svečäno unosïla fkük̆u. Tö nẹ̈je säm̈o täk bïlo, donệseš, rastệpẹš i gotövo. Tö je svẹ̈ svöju imälo običâjnost käk se je tö dẹlâlo. Tü ga je dočẹkäla domačïca, tü su dočẹkäli si ostäli ukučäni dök je gäzda napûkal z onệm klûčom skoëm je za pûkan'e bïl i dệl tö pon'âvu i donâšal fïžu. Täj trenûtẹk donâšan'a slamẹ̈ je bïl zâpravo râzgovor obitệl'ski. Ônda gäzda na prâgu sọ ga dočekäli svẹčom ili äko sọ nekäkvu imäli ul'ệnu lâmpicu käj sọ svệtili täk da se vîdi käm bu on tö donệsẹl, vëč kojä je söba ta tö bïla odrẹ̈ẑẹna i pöd koï stöl täj svẹčani bi tö trẹbälo donệsti. Ônda käd je gäzda îšẹl môral je rẹ̈či: fâl'en Îsus i Marîja. Ali je jâko vâžno käj je gäzda zgovârjal dök je donâšal tü slämu on je rẹ̈kel:

> Däj vam Bôg kokošï, pîščokov. Râc, râčokov.
> Pûr, pûrokov. Gûsek, gûščokov. Svïn', prâščokov.
> Kräf, tệlokov. Kon'ëv, ždrệbokov. Däj Bôg da
> näm bïla röd̈na godïna. V goricâj pün̈i bïli lâgvi
> vîna. Na pöl'u pün̈e zlâtnẹ šẹnïcẹ, a fïži drôbna
> dẹčîca. Ökre ïže bïlo vam zẹlện'e, fïži nävek
> slôga, zdrâvl'e i vẹsệl'e. Së käj si od Bôga
> požẹlệtẹ, a nâjviše mîra i Božệga blagosôva.
>
> Ônda sọ si uzvïkoli: dâj Bôže, dâj Bôže, dâj Bôže.